

Naš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

10. LETO / ŠTEVILKA 44

V CELOVCU, DNE 30. OKTOBRA 1958

CENA 1.50 ŠILINGA

Eine seltene Stimme

„Nur wenige von den vielen tausend Feriengästen, die alljährlich ihren Urlaub an den Ufern des Wörthersees oder des Faakersees im südlichen Teil des österreichischen Bundeslandes Kärnten verbringen, mögen ahnen, daß sich in dieser lieblichen Gegend seit Jahrzehnten ein verbissen geführter Nationalitätenkampf abspielt. An der Oberfläche ist davon wenig zu bemerken. Die Inschriften auf den Ortstafeln, an den öffentlichen Gebäuden und an den Privathäusern sind deutsch, und jedermann wird sich im Verkehr mit dem fremden Besucher der deutschen Sprache bedienen. Wer jedoch zufällig einem Gespräch zwischen Einheimischen zuhören kann, der wird sofort bemerken, daß ihm hier nicht deutsche, sondern slawische Laute entgegenklingen. Die Sprache, die in Südkärnten gesprochen wird, ist das Slowenische.

So beginnt ein in der »Neuen Zürcher Zeitung« vom 19. Oktober 1958 erschienene Artikel über »Die Kärntner Slowenen zwischen Oesterreich und Jugoslawien«, dessen Grundgedanken wir auch der Kärntner Öffentlichkeit nicht vorenthalten wollen. Der Verfasser greift in die Zeit der Besiedlung des östlichen und südöstlichen Alpenraumes zwischen Donau und Adria durch die altslowenischen Stämme vor etwa 1000 Jahren zurück und stellt fest, daß der größere Teil dieses Raumes nördlich der Drau »im Laufe der Jahrhunderte germanisiert« wurde. Er meint, daß heute auf dem österreichischen Gebiet die Drau im wesentlichen die Sprachgrenze bildet, wobei nur im Zentrum das slowenische Sprachgebiet das Südufer des Wörthersees berührt. Aber auch im »mehr oder weniger geschlossenen slowenischen Sprachgebiet« ist in den größeren Industrieorten wie Ferlach, Eisenkappel und Bleiburg das Deutsche vorherrschend. Schätzungsweise wird die Zahl der slowenischsprechenden Einwohner Kärntens mit rund 60.000 bis 70.000 angegeben und in diesem Zusammenhang wird folgendes festgestellt: »Ergebnisse der Volkszählungen lassen sich hier kaum heranziehen, da jede dieser Zählungen als politische Entscheidung aufgezogen wurde und sich dabei oft die absurdesten Resultate ergaben.«

Die Germanisierung in früheren Zeiten wertet der Verfasser des Artikels als eine natürliche Entwicklung, wogegen nach dem Aufkommen des Nationalismus und insbesondere der deutschnationalen Strömungen in Altösterreich dies nicht mehr behauptet werden kann. Eine mit allen Druckmitteln betriebene Zwangsgermanisierung setzte ein. Dies hatte einen immer schärferen Nationalitätenkampf zur Folge und mündete in die Abstimmung von 1920. Es hat sich aber herausgestellt, daß auch diese Abstimmung nicht dazu geeignet war »den Frieden zwischen zwei sich bekämpfenden Nationalitäten herzustellen.« Er führt u. a. aus:

Die Verfechter des Deutschtums glaubten aus dem Ergebnis des Plebiszites ableiten zu können, daß das nationale Bekenntnis zum Slowenentum gleichbedeutend sei mit dem staatlichen Bekenntnis zu Jugoslawien und damit mit »Heimatverrat«. Diese These wird auch heute noch mit unverminderter Vehemenz von den deutsch-extremistischen Kreisen unter der Führung der »Kärntner Landsmannschaft« und der ihr angeschlossenen Organisationen verfochten. Auf diese Weise wurde der Kampf gegen das Slowenentum in unheilvoller Weise mit dem Kampf um die »Heimat« und um die staatliche Zugehörigkeit zu Oesterreich verflochten, wobei aber bezeichnenderweise gerade die lautesten Verfechter des »österreichischen Kärntens« die ersten waren, die 1938 beim Anschluß auf die österreichische Fahne spuckten. Der Nationalsozialismus fand in Kärnten nur allzu günstigen Nährboden, und sein Sieg brachte für die Kärntner Slowenen eine Zeit härtester Drangsäle. War schon in der Zwischenkriegszeit die in der alten Monarchie selbstverständliche slowenische Schule zurückgedrängt worden, so wurde nunmehr

Iz kmečke zibelke na papeški prestol

Novi papež: Janez XXIII.

Katoliška Cerkev ima novega poglavarja: Ime mu je Janez XXIII. Včeraj ob 5. uri in 7 minut se je iz dimnika nad vatikanskimi palačami dvignil ozek steber belega dima, znamenje, da je bil izvoljen novi papež. V resnici je pri enajstem glasovanju, v tretjem dnevu konklaveja, dobil potrebno večino, dve tretjini in en glas, 77 let stari kardinal Angelo Giuseppe Roncalli, patriarh v Benetkah. Najvišja služba na zemlji, ki je po časti in spoštovanju nad vsemi posvetnimi močniki in se razteza na blizu pol milijarde duš na vseh kontinentih, je pripadla sinu skromnih kmečkih staršev, ki je zasedel prestol svetega Petra, prvaka apostolov.

Kmalu po oblačku belega dima so se odprla vrata osrednjega balkona mogočno razsvetljene bazilike sv. Petra. Naprej je stopil kardinal prodekan Canali in s tresočim glasom bolnega starca dejal: Naznanjam veliko veselje! Imamo papeža! Je to presvitli gospod Angel Jožef Roncalli, kardinal svete katoliške Cerkve, ki si je nadel ime Janez XXIII. Nato se je pojavil sam novi papež v belem oblačilu, razprostrl roke ter z močnim, jasnim glasom podelil svoj prvi papeški blagoslov »Urbi et orbi«, ki ga je množica na razsežnem okroglem

trgu svetega Petra obdanim z mogočnimi kolonadami, sprejela na kolenih. Dvignil se je nato iz ljudstva klic »Živel papež«. Pet minut je ljudstvo neprestano vzklikalo novemu papežu, nato pa je zadonela pesem, ki jo že izza srednjega veka rimsko ljudstvo vedno zapoje novemu papežu: Kristus zmaguje, Kristus kraljuje, Kristus vladal!

Papež Janez XXIII. se je rodil pred 77 leti v družini kolonov (malih kmetov) v hribovski vasi Sotto il Monte, blizu mesta Bergamo v Severni Italiji. Nadarjene-

ga fantiča so starši poslali v višje šole. Odločil se je za duhovniški poklic, študije je začel v škofijskem semenišču v Bergamu, nadaljeval in končal pa jih je v Rimu, kjer je dosegel doktorsko čast. Za duhovnika je bil posvečen leta 1904 in svojo prvo sv. mašo je zapel na grobu sv. Petra. Do leta 1914 je bil tajnik bergamskega škofa, po izbruhu prve svetovne vojne pa je bil vpoklican k vojakom. Kot vojaški kurat je spoznal vse grozote vojne. Po vojni se je vrnil v domačo škofijo, kjer se je posvetil mladini. V Bergamu je postavil prvi študentovski dom v Italiji. Leta 1921 ga je papež Benedikt XV. imenoval za člana Kongregacije za širjenje vere. Več let je deloval kot uradnik te ustanove, ki vodi misijonsko delo katoliške Cerkve po vsem svetu, obenem pa je bil profesor na papeški univerzi v Lateranu. Leta 1925 je bil imenovan za apostolskega delegata v Turčijo. Leta 1930 je bil posvečen za škofa in poslan kot zastopnik svete Stolice v Bolgarijo. Za časa svojega službovanja v Turčiji, Grčiji in Bolgariji je temeljito spoznal zadeve vzhodne »pravoslavne« cerkve in obenem se je bliže seznanil s slovanskimi narodi, katerih prijatelj je postal.

Leta 1944 ga je pok. Pij XII. imenoval za papeškega nuncija v Parizu, kjer je imel zelo težavno stališče, kajti vojna in povojne razmere so stavile Cerkvi vrsto zapletenih zadev. Svojo nalogo je izvršil v popolno zadovoljstvo Sv. stolice, za kar ga je papež Pij XII. leta 1953 odlikoval z najvišjo častjo, imenoval ga je za kardinala. Odšel je v Benetke, kjer je bilo prav takrat izpraznjeno nadškofovsko mesto, s katerim je združen naslov patriarha. Posvetil se je z veliko vnemo dušnemu pastirstvu in svoji novi škofiji, dokler ga ni sedaj božja volja poklicala na tron Kristusovega namestnika na zemlji. Kot sin kmečkih staršev pa zna spoštovati delo in že od nekdaj je bilo njegovo srce odprto za pomoči potrebne.

- K R A T K E V E S T I -

UPOR JE IZBRUHNIL v kitajski provinci Hunan, kjer se je 5000 kmetov uprlo upostavitvi kolhoza v njihovem območju. Pridružili so se jim miličniki, ki bi morali upor zadušiti. Šele ko so prišla ojačenja iz drugih krajev, se je policiji posrečilo upor v krvi zadušiti, poročajo iz Honkona.

2000 ŽENSK ČRNE RASE JE ZAPRLA POLICIJA v Johannesburgu v Južni Afriki, ker so demonstrirale proti uvedbi posebne izkaznice za zamorce. V Južni Afriki hoče vlada, v kateri imajo glavno besedo evropski kolonisti, izvesti strogo ločitev med črnci in belci ter je za črnce predpisala posebne izkaznice in jim prepovedala dostop v določene predele, ki so pridržani samo za belokožce.

Z REAKCIJSKIM LETALOM IZ NEW YORKA V PARIZ naravnost bodo lahko potovali tisti, ki se bodo poslužili letalske družbe Panamerican Airways, ki je minuli teden uvedla redno potniško službo z novimi letali tipa Boeng 707. Polet preko Atlantika bo trajal 8 ur in 20 minut, eno uro več kot iz Celovca na Dunaj — z železnico. Svet postaja manjši, a ne povsod.

Dve Nobelovi nagradi Rusom, ena Angležu

Nobelovo nagrado za književnost je letos dobil ruski pisatelj Boris Pasternak, ki živi v Sovjetski zvezi. Švedska kraljevska akademija, ki podeljuje to najvišje priznanje za književnost, ki jo more prejeti kak pisatelj, je v svoji utemeljitvi sicer izjavila, da je Pasternaka odlikovala zaradi njegovega celotnega ustvarjalnega dela, vendar je splošno znano, da je bil za podelitev nagrade končno merodajen njegov roman »Doktor Živago«, ki brez sleherne politične tendence popisuje življenje v Sovjetski zvezi po komunistični revoluciji. To je tudi edina Pasternakova knjiga, ki je prevedena v tuje jezike in so jo zato člani komisije mogli brati. Izšla je pred nekaj leti najprej pri italijanski založbi Feltrinelli. Pisatelj je sicer zahteval pred objavo rokopis nazaj, češ da ga hoče popraviti, toda založnik je zavohal, da nekaj ni v redu in je knjigo dal takoj v tisk! Nato je bila prevedena v vse pomembnejše jezike in v Ameriki je lani dosegla prodajni rekord ter proglašena za najbolj brani

roman leta. »Doktor Živago« v ruskem izvirniku sploh ni izšel in po podelitvi Nobelove nagrade je Sovjetska zveza pisateljev Pasternaka izključila. Pisatelj sam pa je tujim novinarjem izjavil, da je zelo srečen zaradi podelitve nagrade.

Sprva so mislili, da bo sovjetska vlada preprečila svojim državljanom sprejeti Nobelove nagrade, kot je svoj čas to odredil Hitler, toda v Moskvi so bili sicer jezni a ne prenačljivi. Čez nekaj dni je Nobelova komisija za naravoslovne znanosti razglasila svojo odločitev. Nagrado za fiziko so dobili skupno trije ruski učenjaki in sicer Dr. Pa. A. Čerenkov, prof. I. M. Frank in J. E. Tam, ki vsi trije delujejo na Fizikalnem inštitutu Sovjetske akademije znanosti v Moskvi. Prvič v zgodovini sta dve Nobelovi nagradi bili podeljeni Rusom.

Nagrado za kemijo je dobil angleški profesor dr. Frederic Sanger.

Vsaka Nobelova nagrada znaša v našem denarju okrog 1 milijon šil. Še več pa je vredna kot častno mednarodno priznanje.

der Gebrauch der slowenischen Sprache in Schule, Kirche und überhaupt im öffentlichen Leben untersagt. 350 slowenische Familien aus Kärnten wurden zwangsweise ausgesiedelt, und Prozesse gegen Slowenen wegen angeblicher »staatsfeindlicher Betätigung« waren an der Tagesordnung.

DIE KÄRNTNER IM ÖSTERREICHISCHEN STAAT

Der jahrzehntelange Druck, der Terror der Nazizeit und die absichtliche Vermengung der Begriffe des Slowenentums und des jugoslawischen Irredentismus sind nicht ohne Wirkung geblieben. Heute dürfen sich von den rund 60.000 bis 70.000 Kärntnern slowenischer Sprache nur noch knapp 20.000 bewußt zum Slowenentum bekennen. Allerdings haben zu dieser Abspaltung auch rein wirtschaftliche Gründe beigetragen sowie die Ueberlegung, daß im deutschsprachigen Oesterreich die einwandfreie Beherrschung des Deutschen nützlicher sei als das Beharren auf der Sprache einer unbedeutenden Minderheit. So hat sich in Kärnten eine ungefähr 40.000 bis 45.000 Menschen umfassende Bevölkerung herausgebildet, die sich trotz slowenischer Abstammung und Muttersprache nicht zum Slowenentum bekennen will und die früher oder später wohl völlig eingedeutsch werden dürfte. Erscheinungen von Renegatentum sind in dieser unsicher zwischen zwei Polen oszillierenden Bevölkerung nicht selten. Die deutschen Bewohner Kärntens bezeichnen diese Slowenen, denen ihre Abstammung nichts bedeutet, als »Windische«. Das Wort hat nicht nur einen etwas verächtlichen Beigeschmack, sondern ist auch denkbar schlecht gewählt, da »win-

disch« oder »wendisch« lediglich die althergebrachte deutsche Gemeinbezeichnung für »slawisch« darstellt. Die an ihrem Volkstum hängenden Slowenen haben für ihre »abgefallenen« Landsleute eine bessere Bezeichnung. Sie nennen sie, ebenfalls leicht verächtlich, »Nemtschurji«, das heißt »Deutschtömler«.

Auf der Seite der deutschen Extremisten ist mit dem Begriff »Windische« viel Mißbrauch getrieben worden. Das eine Mal wurde verkündet, die »Windischen« stellten in Wirklichkeit ein von den Slowenen ethnisch und sprachlich verschiedenes Volk dar. Dann wieder wurde erklärt, die »Windischen« seien die staatsstreuen Oesterreicher unter der slowenischen Bevölkerung Kärntens, im Gegensatz zu den als jugoslawische Irredentisten verschrienen Nationalslowenen. Beide Theorien sind indessen unhaltbar. Der Dialekt der Kärntner Slowenen unterscheidet sich vom Schriftslowenischen nicht stärker als etwas die Dialekte der istrischen oder der untersteirischen Slowenen. Was die Frage des jugoslawischen Irredentismus betrifft, so laufen hier die Linien quer durch die verschiedenen Gruppen der Südkärntner Bevölkerung hindurch. Es gab schon bei der Abstimmung von 1920 sehr viele Slowenen, die zwar einen staatlichen Anschluß an Oesterreich wünschten, aber keineswegs ihre Zugehörigkeit zur slowenischen Nation verleugnen wollten. Heute ist die Stimmung unter den Kärntner Slowenen trotz der Verfolgungswelle im vergangenen Kriege für Oesterreich noch weit günstiger als 1920. Unvoreingenommene Beobachter sind der Auffassung, daß

(Fortsetzung auf Seite 2)

Politični teden

Po svetu . . .

Vendarle rublji za Nasserjev jez

Novo potezo na srednjevzhodni šahovnici je naredila Sovjetska zveza, ki je, kot ponavadi, zopet presenetila zapadne kroge. V Moskvi so objavili, da je bil podpisan sporazum med sovjetsko in egiptovsko vlado glede posojila za gradnjo velikanskega jez na Nilu pri Assuanu. Prvi obrok tega posojila bo znašal 400 milijonov ruskih rubljev (2,5 milijardi avstrijskih šil.) in v Kairu je zmagoslavni Nasser izjavil, da bodo takoj začeli z deli.

Jez pri Assuanu bi naj spremenil obličje Egipta. Po eni strani bi naj omogočil namakanje obširnih, sedaj nerodovitnih predelov in jih tako pretvoril v rodovitna polja, po drugi strani bi pa naj elektrarne tega jez nudile električno energijo za vrsto novih industrij. Nova zemlja in nove tovarne bi naj dale delo vedno hitreje se množecim Egipčanom, ki žive v veliki revščini.

V Washingtonu so novico o sovjetskem posojilu sprejeli z narejeno brezbriznostjo, v Londonu pa zaskrbljenosti ne prikrivajo. Sedanje sovjetsko posojilo sicer ne bo zadostovalo za zgradnjo jez, ki bo skupno stal okrog 33 milijard šil. in bo njegova gradnja trajala — če bo šlo vse po sreči — 16 do 20 let. Zato bosta minili še vsaj dve desetletji, preden bo tudi v najugodnejšem primeru ta jez postal gospodarska realnost. Skrb pa povzroča dejstvo, da je vsota 2 milijardi šil. kljub vsemu znatna in je sovjetska vlada ni izdala zgolj zaradi lepih oči ognjevitnega Nasserja. To posojilo pomeni, da bo odslej Nasser še bolj ozko in za daljšo dobo (dokler ne bo jez zgrajen) navezan na sovjetsko politiko. Obenem je tudi znamenje, da namerava v bodoče Sovjetska zveza igrati večjo vlogo na Srednjem vzhodu, ker sicer ne bi v ta predel sveta vložila tako velikega denarja, kajti tudi v Moskvi nimajo rubljev za vstran metati.

Topovi pri Kvemoju streljajo v presledkih

Ameriški zunanji minister Dulles in predsednik nacionalistične kitajske vlade na Formozi, Čankajšek, se od obnove nega topovskega ognja pri Kvemoju nista pustila preplašiti in pripraviti do tega, da bi ta očeček ob kitajski obali izročila komunistom. Razgovori med obema državnikoma niso bili lahki, vendar izgleda, da je prišlo vsaj do načelnega sporazuma, pri katerem se je ameriška vlada obvezala, da bo obrambo Kvemoja smatrala kot del obrambe Formoze same, po drugi strani pa

je Čankajšek pristal, da ne bo s silo rinil na kitajsko celino.

Komunističnim oblastnikom ni ostalo nič drugega, kot da streljajo naprej. To pa požre veliko municije in tako so naznanili, da bodo streljali samo vsak drugi dan, seveda zopet iz človekoljubnih nagibov, da omogočijo oskrbo civilnega prebivalstva z živežem. Zadeva je že začela postajati smešna, kajti kazno je bilo, da je komunistom začelo zmanjkovati sape in da Sovjetom pa se zdi škoda streliva za podvig, ki je itak zašel v slepo ulico. To je komunistične Kitajce razkačilo, da so zopet začeli streljati vsak dan. Kako dolgo, ni odvisno od nas, pa tudi ne od njih, temveč od sovjetskih liferantov municije.

Heuss se je vrnil iz Anglije

Zapadnonemški državni predsednik Heuss se je po 4-dnevnem obisku zopet povrnil v Nemčijo. Angleška kraljica je redkega nemškega gosta, saj je bil prvi nemški državni poglavar, ki je po 50-letnem premoru prišel v Anglijo, zelo pristrčno sprejela. Šla je celo tako daleč, da je brez sramu izjavila, da ima tudi nemško sorodstvo. Ljudstvo pa se je zadržalo hladno, ker še ni pozabilo obeh vojn in prav posebno pa strašnih letalskih napadov v prvih letih Hitlerjeve vojne. Heuss pri vsem tem ni izgubil humorja, vedoč da ne trpi za lastne grehe, ampak za ponesrečeno nemško politiko preteklosti. Kot zgodovinar in filozof ve, da so Nemci že od nekdaj bili slabi politiki. Enkrat pa se je pred dvorno palačo ob Heussovem prihodu le zbrala precejšnja množica, ki je — v nasprotju s siceršnjim obnašanjem angleške javnosti do Heussa, slednjega pozdravila z živahnim ploskanjem. Neki njegov spremljevalec dejal, da Angleži le niso tako zelo jezni na Nemce. »Ne delajte si utvar,« mu je odvrnil Heuss, »80 odstotkov teh ljudi ploska kraljici, 10 odstotkov hura gre konjem (bili so res krasni belci), a 10 odstotkov ploska meni. Pa še ti so sami Nemci.« V Londonu namreč živi znatno število Nemcev, posebno služkinj, bolniških strežnic in tovarniških delavcev.

Zaradi hladnega sprejema Heussa s strani angleške javnosti je vlada sklenila, da bo že napovedani obisk angleške kraljice v Nemčiji odložen za nekaj let, kajti »čas zato še ni dozorel,« pravi uradno sporočilo.

Heuss sam je na povratku v Bonn nemške novinarje, ki so hoteli biti užaljeni zaradi sprejema v Angliji, ozmerjal, da so »idioti« in pristavil, da je popolnoma ra-

zumljivo, da Angleži težkih vojnih let še niso pozabili.

Namen Heussovega potovanja je bil pridobiti angleško vlado in javnost za odločnejši nastop v prid združitve obeh Nemčij, toda pokazalo se je, da je tudi za to čas še preuranjen.

Jugoslovanski zunanji minister v Londonu

Komaj je odšel za angleško ljudstvo tako težko prebavljivi Nemec Heuss, je prišel iz Beograda na obisk jugoslovanski zunanji minister Koča Popović. Prišel se je razgovarjat zaradi posojila, ki bi ga naj Velika Britanija in Združene države dale Jugoslaviji za nakup kmetijskih strojev ter opreme za zgradnjo projektov, za katere je Sovjetska vlada sicer obljubila rublje, a jih potem ni dala. Ponavadi prosilcev denarja ne sprejemajo kaj posebno prijazno, toda pri Popoviću je zadeva drugačna. Odprle so se mu duri samega dvora in sprejela ga je kraljica, čeprav to ni baš običaj, kajti Popović je samo minister in ne državni poglavar. Je to demonstrativna gesta, ki naj pokaže simpatije Anglije. Ali bodo te simpatije šle tudi tako daleč, da bodo angleški bankirji odprli svoje mošnje, je pa seveda drugo vprašanje.

. . . in pri nas v Avstriji

Proračun pod streho

Minuli teden je finančni minister dr. Kamitz z obširnim govorom predložil državnemu zboru proračun za novo leto, za katerega sta se bili obe stranki končno le zedinili v koalicijskem odboru. Bitka za novi proračun je bila precej vroča. Njeno bojno polje so bile strani strankarskega časopisja. V tej bitki ni tekla kri, ampak — na srečo — samo tiskarsko črnilo. Novinarji so ročno sukali uma bistra peresa in izgleda, da se je zanje boj prežgodaj končal. Kajti še nekaj dni po že doseženem sporazumu je časopisje obeh strank z nezmanjšano vneto nadaljevalo z obojestranskim obmetavanjem očitkov.

Ljudska stranka OeVP je očitala socializmu, da so na vse načine hoteli prisiliti finančnega ministra dr. Kamitza k vedno večjim izdatkom, ki bi končno državo priveli do bankrota. Socialisti pa so odgovarjali, da ima dr. Kamitz srce samo za velika podjetja, katerim nudi olajšave pri dohodninskem davku, dočim nima nobenega razumevanja za potrebe obrtnikov in malih podjetnikov. Vendar se je ta polemika kmalu podela na namig, od zgoraj. Torta je pač bila med obema partnerjema že razdeljena, »odposlanci ljudstva« bodo imeli v parlamentu kmalu priliko, da rečejo svoj pokorni: da! Edini, ki ni prišel do besede in ne bo, je — davkoplačevalec.

V svojem obširnem in dobro pripravljenem govoru pred parlamentom je dr. Ka-

mitz omenil, da so zelo narasli državni izdatki za raznovrstne odškodnine vsemogočim žrtvam, med katerimi so bivši nacisti. Ti menda še pred nekaj leti sami niso drznili sanjati o tem, da bodo vso »škodo«, ki so jo utrpeli v nekajletnem nepristojnem penziju v povojnih letih, dobili sedaj lepo izplačano, kot da bi bili delali. Gotovi ljudje pač imajo srečo. Sreča nacistov je v bližnjih volitvah, kajti kazno je, da sta se obe stranki odločili za te odškodnine iz političnih razlogov. . . gre se jima namreč za volilce. In ker so nacisti že od nekdaj bili pri nas številnejši kot pa tisti, ki so imeli pogum, se jim odkrito upreti in so morali zaradi tega marsikaj hudega preстати, zato so pač bolj upoštevani pri odškodnini. Za žrtve nacističnega nasilja na Koroškem, med drugim tudi za Slovence, ki so bili izseljeni, pa ni denarja.

Ker pa država nima dovolj denarja za kritje vseh izdatkov, je posegla po posojilih, ki so opremljena z različnimi olajšavami in državno garancijo. Tako bo gradbeni dejavnosti služilo novo posojilo, katerega podpisovanje je bilo te dni zaključeno, nadalje je bilo v zadnjih mesecih razpisanih več posojil za elektrifikacijo, pa tudi nekatere državne ali sicer javne ustanove kot radio in železnice, so se zatekle k posojilom za kritje svojih tekočih, vedno večjih primanjkljajev.

Če izvajamo gradnjo stanovanj, ki ustvarja nove dobrine, glede katerih vlada občutno pomanjkanje (o čemer poročamo na drugem mestu), pa bo država morala biti previdna pri najemanju posojil za mašenje lukenj v tekočem poslovanju raznih ustanov. Edino zdravo načelo je, da država in druge javne ustanove krijejo svoje normalne izdatke z rednimi dohodki, kajti kadar dolгови preveč narastejo, postane odplačevanje obresti in amortizacija (odplačevanje kapitala) pretežka ovira za redno gospodarstvo. In Avstrija bo morala predvsem gledati, da bo vstopila z zdravimi financami v Skupno evropsko tržišče.

Volitve v jeseni 1959

Minuli teden je bilo naznanjeno, da je koalicijski odbor že dosegel načelni sporazum glede prihodnjih državnozborskih volitev, ki bodo predvidoma dne 25. oktobra 1959. Novost pri teh volitvah bo tudi obveznost uradne glasovnice. To se pravi, da bo vsak volilec dobil na volišču glasovnico, ki jo bo tiskala volilna oblast in bodo na njej označene vse kandidatne liste. Moral bo potem s posebnim znakom označiti tisto, kateri hoče oddati svoj glas. Doslej so namreč stranke tiskale lastne glasovnice in njegovemu blagorodju gospodu volilcu ni bilo treba storiti drugega, kot da je volilni listek tiste stranke, kateri je hotel dati svoj glas, vrgel v volilno skrinjico. Tudi doba, za katero bodo poslanci voljeni, bo podaljšana od 4 na 5 let.

Eine seltene Stimme

(Fortsetzung von Seite 1)

sich gegenwärtig höchstens noch 20 Prozent der slowenischen Bevölkerung für den Anschluß an ein demokratisches und höchstens 5 Prozent für den Anschluß an das jetzige titoistische Jugoslawien erwärmen könnten. Diese potentiellen Irredentisten machen aber auch heute nur einen Bruchteil der nationalbewußten Slowenen Südkärntens aus.

Politische Querverbindungen zum slowenischen Muttervolk zeigen sich nur insofern, als die politische Gliederung des Kärntner Slowenentums sich in den letzten Jahrzehnten ähnlich entwickelt hat wie diejenige des ganzen slowenischen Volkes. Vor dem letzten Kriege, als in Slowenien die allmächtige »Volkspartei« (Ljudska stranka) unter der Führung von Koroschetz die maßgebende politische Kraft darstellte, gab es auch unter der überwiegend bäuerlichen und stark katholischen slowenischen Bevölkerung die Karawanken nur eine einheitliche christlich-soziale Organisation. Als sich dann aber während des Krieges im Trübel von Okkupation und Partisanenkrieg das slowenische Volk in eine »rechte« und eine »linke« Hälfte schied, griff dieser Bruch auch nach Kärnten über. Es bildete sich zunächst unter dem Eindruck der kurzen jugoslawischen Besetzung und der Verfolgungen der Nazizeit eine sogenannte »Befreiungsfront« (Osvobodilna Fronta), in der Irredentisten und Titoisten den Ton angaben. Bereits 1946 traten jedoch die christlich-demokratischen Elemente aus der gemeinsamen Organisation aus und gründeten unter Dr. Tischler den »Nationalrat der Kärntner Slowenen«. Die »Befreiungsfront« ihrerseits stellte sich im Laufe der Jahre, als sich die jugoslawischen Annexionsbestrebungen von den internationalen Gremien immer mehr totliefen, auf eine Arbeit innerhalb des österreichischen Staates

um und verwandelte sich in den »Verband der slowenischen Organisationen Kärntens«, mit Dr. Zwitter an der Spitze. Auch diese Organisation entfaltet heute keine irredentistische Tätigkeit mehr, sondern beschränkt sich wie die christliche Gruppe auf die Wahrung der sprachlichen und kulturellen Interessen der Kärntner Slowenen.

DIE VERBINDUNG MIT JUGOSLAWIEN

Zum raschen Schwinden der 1945 wieder ziemlich starken Bewegung zum Anschluß an Jugoslawien haben in gleichem Maße sowohl die Politik des kommunistischen Belgrader Regimes wie die kluge Haltung des wiedererstandenen Oesterreichs beigetragen. Jugoslawien hatte zunächst unnötig lange an seinen Annexionswünschen festgehalten, selbst als jede Aussicht auf deren Verwirklichung bereits dahingeschwunden war. Damit brachte es nicht nur seine Anhänger in Kärnten in eine schwierige Lage, sondern mobilisierte auch die antikommunistischen Kreise unter den Kärntner Slowenen gegen sich. Auch nach dem Abschluß des Staatsvertrages hielt das offizielle Jugoslawien, von engen Parteinteressen geleitet, an der einseitigen Unterstützung der linksgerichteten Zwitter-Gruppe fest und ermöglichte dieser durch seine Hilfe im Rahmen des slowenischen Genossenschaftsverbandes und der slowenischen Darlehenskasse eine rege wirtschaftliche Tätigkeit. Dagegen lehnte es lange jeden Kontakt mit den christlich-demokratischen Kräften, die etwa zwei Drittel aller nationalbewußten Kärntner Slowenen hinter sich haben, ab und verbietet auch heute noch die Einfuhr der christlichdemokratischen Wochenschrift und der von der kirchlichen Hermagoras-Bruderschaft in Kärnten gedruckten slowenischen Bücher. Durch diese Spaltungspolitik wurde der kulturelle Kontakt mit dem Muttervolk beinahe verunmöglicht und der Sache

des Kärntner Slowenentums, zu dessen einfrühesten Vorkämpfern auch die rund 60 slowenischen Geistlichen Südkärntens gehören, schwerer Schaden zugefügt.

Oesterreich dagegen schuf schon 1945 die Voraussetzungen für eine gerechte, tolerante und demokratische Lösung des Kärntner Minderheitenproblems. Von der provisorischen Landesregierung wurde damals die These vom zweisprachigen Lande Kärnten verkündet, in dem die beiden Nationalitäten zumindest im gemischtsprachigen Gebiet gleichberechtigt sein sollten. Durch eine als Provisorium gedachte Gesetzverordnung wurde an 102 Schulen Südkärntens der gemischtsprachige Unterricht eingeführt, in der Auffassung, daß alle Bewohner dieses Gebietes die beiden Landessprachen beherrschen sollten. Es war auch vorgesehen, das Slowenische im gemischtsprachigen Gebiet zur zweiten Amtssprache zu erheben. Die extremistischen Vertreter des Deutschtums wagten nicht, gegen diese weitherzige Konzeption Einspruch zu erheben, weil ihnen damals die Angst vor der jugoslawischen Annexionspolitik noch tief in den Knochen steckte. Der Staatsvertrag von 1955, dem Jugoslawien beigetreten ist, garantierte dann das Recht der slowenischen Minderheit auf eigene Schulen bis zur Gymnasialstufe.

SCHULPROBLEME

Heute scheint es nun, als ob der mühsam erreichte Sprachenfriede in Kärnten wieder in Frage gestellt würde. Neuerdings erheben die extremistischen Deutschtümler ihr Haupt und reden von einem »unerträglichen Sprachenzwang« und von einer »Vergewaltigung der Mehrheit durch die Minderheit«. Stein des Anstoßes bildet vor allem die Schulverordnung von 1945, die von den Kindern im gemischtsprachigen Gebiet die Erlernung beider Sprachen verlangt. — Die Verfechter des Deutschtums wollen heute die Ein-

führung des sogenannten »elterlichen Bekenntnisprinzips« an Stelle der seit 1945 obligatorischen Zweisprachigkeit in der Schule. In diesem Sommer kam es zu organisierten Schultreicks, und darauf sah sich Landeshauptmann Wedenig gezwungen, den Eltern die Möglichkeit einzuräumen, ihre Kinder in den gemischtsprachigen Schulen vom slowenischen Unterricht zu dispensieren. Nun aber zeigte es sich, daß es den Organisatoren der illegalen Schultreicks keineswegs um die vielgerühmte »Bekenntnisfreiheit« gegangen war und daß die Sozialisten nicht nur mit Rücksicht auf ihre slowenischen Wähler, sondern in genauer Kenntnis der Verhältnisse in Kärnten dieses Bekenntnisprinzip als Grundlage für das zur Behandlung stehende definitive Bundesgesetz über die Minderheitenschule abgelehnt hatten. Sofort nach Veröffentlichung des Erlasses Wedenigs am 22. September setzte eine vorbereitete und organisierte Aktion der deutschnationalen Organisationen ein, die unter Anwendung aller nur möglichen Druckmittel auf eine völlige Beseitigung des gemischtsprachigen Unterrichts hinarbeitete. Ueber diese Vorfälle und über die Preisgabe des Prinzips der Gleichberechtigung herrscht beinahe bei den nationalbewußten Slowenen, die für den Bestand des Kärntner Slowenentums fürchten, Erbitterung und Entrüstung. Diese Gefühle haben sich auch auf das eigentliche jugoslawische Slowenien ausgedehnt. Das bei den Slowenen stets empfindliche Nationalgefühl scheint getroffen zu sein, und dies wiederum dürfte die Belgrader Regierung zu ihrem offiziellen Protestschreiben in Wien veranlaßt haben. So ist wegen des Treibens einiger Volkstumsfanatiker in völlig unzulässiger Weise ein alter Nationalitätenkampf neu entbrannt, von dem man hoffte, er sei durch die tolerante Politik Oesterreichs in den Nachkriegsjahren endgültig begraben worden.

VIDELI SMO POKRAJINO Beneško

Izlet šentjanskega cerkvenega pevskega zbora in farne mladine v Benetke in Gorico

V ranem jutru na rajžo

Rodilo se je lepo jutro in zbudilo iz spanja naš lepi rožanski svet. V šentjanžu je bilo vse živahno. Skozi okna mnogih hiš je že svetila luč, vstajali smo iz toplih postelj, možje, fantje in dekleta, da se pripravimo na naš izlet. Kmalu je na cesti bilo slišati prve korake fantov in deklet, ki so šli proti Tišlerju, kjer je bilo določeno zbirališče. Bilo je sicer rečeno, da se ob pol petih zjutraj odpeljemo, vendar je bilo kmalu pol ure zamude, ker je povsod nekaj takih, ki zjutraj radi poležijo. Ko smo bili vsi skupaj, so nas naš domači gospod župnik razvrstili in potem odpeljali v devetih osebnih avtomobilih iz šentjanža proti italijanski meji. Štirideset nas je bilo, štirideset veselih src je odrinilo od doma v zaupanju, da bi bila srečna in veselja polna pot v nam še neznane kraje. Ob sedmi uri smo bili že na meji. Naši šelodci so že hrepeneli po zajtrku, segli smo v torbe, kjer so nam naše žene oziroma mamice pripravile jedačo za na pot. Ko smo se okrepčili, smo se odpeljali dalje proti Vidmu (Udine). Vožnja skozi Kanalsko dolino je bila zelo romantična, skalnato nerodovito gorovje si podaja roke, dolina je ozka, voda, cesta in železniški tir si le s trudom utirajo skozi njo svojo pot. Čez čas pa se je začela dolina širiti, ostre skalnate gore so se spremenile v nizke hribe, izginili so pa sčasa tudi hribi, na vse strani se je širila velika planjava, na kateri raste žlahtna vinska trta. Po lepi, ravni cesti smo kmalu prispeli v Videm.

Benetke, čudovito mesto na vodi

Naš preč g. župnik so darovali tam sv. mašo in tako je prilezla ura že na enajst, ko smo odrinili naprej. Nekateri že kar na tej prvi postaji zvrnili nekaj kozarčkov vina, da so se okrepčali za daljšo pot. Spet lepa cesta, levo in desno so se razprostirala velika koruzna polja in vinogradi, ki bodo napolnili letos tamkajšnjim kmetom z vinom zadnji sodeček. Peljali smo se čez reko Piavo, ki je bila v prvi svetovni vojni krvavi mejnik avstrijsko-italijanske fronte. Še marsikaj zanimivega nam je prišlo pred oči in tako smo ob pol dveh popoldne prišli v Benetke. Mesto, ki se v svoji lepoti ne da popisati, nam je stalo pred očmi, mogočne palače, hiše bogatih baronov in lepe cerkve stojé kar v vodi. Človek težko doume, da je kaj takega mogla ustvariti človeška roka in to že pred mnogimi stoletji. Po ulicah, ki jih imenujejo kanale, se zibljejo čolni, veliki in majhni ter prevažajo popotnike in mestne prebivalce kakor po drugih mestih tramvaj ali avtobusi. Po dolgem in širokem mostu, ki veže mesto z morskobalo, se lahko voziš z avtomobilom ali železnico, po mestu samem pa se je moč premikati samo s čolnom ali pa hoditi peš. Da, to so Benetke, mesto na valovih jadranskega morja! Ogledali smo tudi cerkev sv. Marka,

njena lepota prekaša daleč vse cerkve, pred cerkvijo smo se tudi slikali. Tri ure nam je bilo dano ogledati si Benetke, potem smo se morali uvesti spet v naše vozove in se odpeljati proti Gorici, kamor smo bili povabljeni, da priredimo igro in zapojemo našim goriškim rojakom. Peljali bi se radi še v Padovo, ampak dan je bil prekratek. Prav posebno si je Nani želela ogledati to mesto. Rekla je: V baziliki sv. Antona bi tako rada prosila za nekaj, kar si tako iz srca želim. Izdala nam to prošnjo ni, ampak misliti si jo moremo. Sv. Anton Padovanski je priprošnik za dobrega ženina.

Med rojaki v Gorici

Po treh urah vožnje smo okoli devetih zvečer prispeli v Gorico. Dvorana polna ljudi nas je že težko čakala imeli smo namreč že malo zamude. Trudni od dolge vožnje smo zbrali vse naše moči. Po pozdravnem govoru rojakov in našega gosp. voditelja je iz trideset grl zadonela pesem: »Prelepa je Rožna dolina.« — Fantovski oktet je pa zapel koroške narodne o ljubezni rožanskega fanta do deklet, o vasovanju, in o horjančkah, ki so lepe ampak hofartne dečve. Sledila je igra »Spovedna molčečnost«. Nazadnje smo zapeli še pesem: »Rož, Podjuna Zila, venec treh dolin,« venec, ki ga kinčata Zilja in Drava. Našo pesem so goriški rojaki z veseljem poslušali, čeprav se je ura že bližala polnoči. Poskrbeli so tudi za telesno okrepčilo, da smo se dobro najedli in dobro naspali. Najbolj so bile željne mehke postelje naše dečle, tako da so celo na večerjo pozabile.

Drugo jutro smo se ob osmi uri zbrali spet vsi pri šolskih sestrah, kjer smo v tamkajšnji kapelici imeli sv. mašo. Po okrepčilu smo se usedli spet v naše vozove — in se peljali k morju in sicer v Devin, tam smo si ogledali slavni Devinski grad, ki stoji tam na strmi skali ob obali, odkoder se odpira krasen pogled na morje. Tudi stari grad v bližini, kjer so pred davnimi časi bivali morski roparji, smo si ogledali. Danes so od mogočnega zidovja ostale samo še razvaline. Povedati še moramo, da smo se med potjo ustavili v Redipugliji, kjer smo si ogledali veliko vojaško pokopališče iz prve svetovne vojne. Pokopani so tam sami italijanski vojaki, na tem ozemlju in do Sv. gore je padlo nad pol milijona vojakov. V Devinu smo tudi imeli čast pozdraviti mil. prelata dr. Blümla, ki so se takrat tam zdravili. Tudi tamkajšnji dušni pastir so prišli med nas. Devin je pretežno slov. fara. Tam ob morju smo se spet slikali in zapeli nekaj domačih pesmi, nekateri so se celo šli kopat. Dan se je že nagibal k poldnevu in tako smo se morali odpeljati nazaj v Gorico, ker je bila tam za nas pripravljena južina. Nazaj smo se peljali po drugi poti, da smo si mogli ogledati nekdanjo faro našega preč. g. župnika, ki so pastirovali sedem in pol let, pre-

den so prišli k nam. Ko smo prišli v Gorico k čč. sestram, je bilo že vse pripravljeno. Zaužili smo to obilno južino in jo namočili tudi z vinsko kapljico, potem pa je prišel čas slovesa. Zadonela je pesem, nato pa so zahrneli motorji v naših vozilih. Pot nas je najprej povedla v Steverjan, lep kraj na griču, ki je poraščen z bogatimi češnjami, drugim sadnim drevjem in vinogradi. Na vrhu griča stoji lepa cerkev, od tu je krasen razgled na Gorico in druge kraje, vendar mi nismo nič videli, kajti začelo je močno deževati. Pri nekem kmetu blizu cerkve smo si ogledali potem vinsko klet, v kateri je že bilo nekaj izmed velikih sodov napolnjenih z letošnjim vinskim pridelkom. Zadnja postojanka, ki je bila še na našem programu, je bila Podgora, kjer je lepa Marijina cerkev. Tu je bilo ob treh popoldne veliko marijansko slavlje. Zbrali so se Slovenci iz vse Goriške pokrajine. Udeležili smo se ga tudi mi. Spored te proslave je bil zaradi dežja močno prizadet. V prenapolnjeni cerkvi so v molitvi sledili verniki lepim Ma-

rijinim pesmim, katere so tako izvrstno prepevali združeni cerkveni zbori tamkajšnjih fará pod vodstvom nam že vsem znanega preč. g. Fileja.

Ob 5. uri popoldne smo se poslovili in po lepi cesti smo se odpeljali proti Vidmu in še naprej proti meji. Kmalu nas je zajela temna noč, močan dež je neprenehoma tolkel na okna naših vozil in nam s tem delal kratek čas. V Žabnicah smo se spet ustavili, ta postaja pa je bila že »izven programa«. Malo čez polnoč pa smo prispeli spet v naš domači kraj in se tako srečni vrnili na svoje domove.

Goričanom pa kličemo: Bog vas živi in ohrani vašo bratsko ljubezen do nas. Na svidenje med nami. Pozabiti ne smemo tudi na naše »šoferje«, ki so tako izvrstno šofirali, da ni prišlo do kake nesreče in nas pripeljali spet cele domov. In še nekemu se moramo zahvaliti: našemu č. g. župniku. Mnogo skrbi so imeli z nami in brez njihovega truda ne bi bilo tega lepega izleta. Zato jim kličemo: Lepa hvala in Bog Vas še dolgo ohrani med nami!

Najbolj razširjena knjiga vseh časov

Najslavnejša knjiga sveta je biblija, grška beseda, ki pomeni po naše »knjiga«. To ime je dobilo delo po cerkvenem očetu in slovitem pridigarju svetem Krizostomu, ki je živel v 4. stoletju po Kristusu.

Sveto pismo starega zakona je nastalo davno pred Kristusom. Pravijo, da ga je sestavil v 5. stoletju pred našim štetjem v Jeruzalemu Ezra s pomočjo 120 učenjakov. Za Jezusovega življenja je že obstajalo sveto pismo starega zakona v grščini. To je najstarejši znani prevod.

Knjige novega zakona so zapisali v 1. in 2. stoletju po Kristusu. Sele leta 367 je pa bilo sveto pismo novega zakona popolno. Kmalu je nastala potreba po prevodu v razne jezike.

Okoli leta 200 smo imeli biblijo v latinščini, v naslednjih 200 letih tudi v sirskem, koptskem in etiopskem jeziku. Prvi zahodni prevod je iz leta 850, in sicer v stari cerkveni slovaščini. Šele 50 let kasneje je prišla slovita gotška izdaja Wulfila, ki ji sledita leta 1380. angleška in 1450 češka.

Danes je biblija prevedena v okoli 1000 raznih jezikov in narečij. Trenutno delajo še 45 prevodov. Prevajanje ni preprosta stvar, treba je najti v vsakem jeziku ustrezne besede.

V zahodnoevropskih jezikih je na razpolago n. pr. zaklad kakih 100.000 besed, nekateri afriški jeziki poznajo pa le 2.000 do 3.000 besed. Za prevajanje vanje je treba večletni študij na kraju samem. V Rimu deluje poseben zavod, ki ima položaj univerze, »Biblicum«, ki se peča z raziskavanjem in prevajanjem Sv. Pisma. Vsako leto prireja za svoje slušatelje — ki so že posvečeni duhovniki — potovanja v Sveto deželo. V zadnjih letih je na njem doštudiral tudi Slovenec dr. Franček Šegula, župni upravitelj pri Mariji na Zilji. Svoje doživljanje v krajih, kjer je nekdaj hodil in učil

Jezus Kristus, in so ponekod še danes takšni kot pred dva tisoč leti, je potem opisal v »Našem tedniku«.

Danes lahko dve tretjini človeštva bereta sveto pismo v maternem jeziku. Nobena druga knjiga ni tako razširjena in ne bo, kajti čeprav so jo zapisali ljudje, vsebuje ona božjo besedo.

PODJETNI PESCI

62-letni Američan John Frey se ponaša trenutno z rekordom v hoji. Pred petimi leti je prehodil sedem tisoč kilometrov, pri cemer je porabil 11 parov čevljev. Frey je odšel iz New Yorka in preko 12-tih ameriških držav prišel po 148 dneh na pacifiško obalo.

Neugnani popotnik hoče pešati iz Texasa prek Združenih držav in Kanade do Alaske.

Tudi Francoz Perrot ni ravno od muh. Sklenil je peš prehoditi ekvator. Ker to seveda po ekvatorju ni povsod mogoče je pešal po petih celinah in napravil kar 40 tisoč 700 kilometrov, torej še več kot meri ekvator.

Johann Muslinger, po poklicu cirkuških artist, je pa pretolkel pot iz Dunaja do Pariza v 53 dneh. Prava reč, boste morda rekli!

Vendar je treba pripomniti, da je artist vso pot koračil le po lastnih — rokah!

NAJNEVARNEJSI IZUM NA SVETU

Ameriški časnikar je vprašal raketnega raziskovalca Wernherja von Brauna, kateri izum človeštva našega časa ima najhujše posledice. Nè da bi dolgo razmišljal, je Braun odgovoril:

»To, da si lahko, ženske zdaj barvajo lase v najrazličnejših barvah!«

FRAN ERJAVEČ, Pariz:

212

KOROŠKI SLOVENC

III. del.

V njem se je Avstrija odrekla Belgiji in Lombardiji, priznala »Cisalpinsko republiko«, ki jo je sestavil Napoleon iz Lombardije, ozemlja zapadno od Adige, Modene in severnih predelov cerkvene države, ter »Ligurijsko republiko«, sestoječo iz dotedanje genovske republike, ki ju je bil medtem osnoval Bonaparte v severnozahodni Italiji, a v zameno je dobila Avstrija vse ozemlje dotedanje Beneške republike do reke Adige obenem z beneško (t. j. zapadno) Istro in vso Dalmacijo, kjer so Francozi prav tako ukini dotedanjo Dubrovniško republiko. Tajne določbe te pogodbe so potem še določale, da dobi Francija razen Belgije še ves levi breg Rena, a poseben kongres v Rastattu naj bi to vprašanje uredil še s celotnim nemškim rajhom ter določil odškodnine za prizadete nemške kneze na desnem bregu Rena, a Avstrija je bila odškodovana s Salzburgsko.

Ko je Avstrija po leobenskem miru dejansko prenehala že s šestletno vojno, so pretresale tudi Anglijo hude krize (padel je izvoz, državni proračuni so izkazovali visoke primanjkljaje, prihajalo je vnovič celo do nevarnih uporov mornarice in deželo je pretresal strah pred francoskim izkrcanjem). Glede na to je Anglija še huje občutila avstrijsko onemoglost, nezadovoljstvo z vlado je naraščalo in v takem položaju poleti l. 1797. Pittu ni preostajalo drugega, kot da je poskusil tudi on doseči mir s Francijo, a Thugut je v Parizu poskušal, da bi se

direktorij ne soglasil z Bonapartejevim predhodnim mirom v Leobnu. Pogajanja z Angleži so se pa radi oblastnih francoskih zahtev razbila, a Thugut je, razgovore glede dokončne potrditve leobenskega miru in Vidmu zavlačeval, ker je upal, da se polaste v Parizu oblasti rojalisti ali pa da dobi naravnost od direktorija še ugodnejše pogoje.

Te nade je vzbujal v Thugutu težak položaj, v katerem se je tedaj nahajal pariški direktorij. Njegove denarne stiske so postajale vedno večje (za samo prehrano revnih Parižanov je moral izdajati po 1200 milijonov letno, dočim je stal nekoč ves kraljevi dvor po 45 milij.) in tu je bil Bonaparte njegova edina učinkovita opora. Oplenil je namreč vso gornjo Italijo, izsilil od papeža in raznih tamošnjih knezov velike odkupnine za mir, nalagal zavzetim mestom in pokrajinam visoke kontribucije, zaplenjal zlatnino in umetnine ter pošiljal vse to v Pariz. Glede na to je potem tudi direktorij rad zatisnil oči, mu puščal, da je vodil v zavojevanih pokrajinah svojo lastno politiko, saj je visoko nadkrilil vsa njegova pričakovanja. Dejansko je pa mali Korzičan naravnost zasmehoval direktorij, vendar ga je denarno vzdrževal, a za protiuslugo je direktorij sprejemal njegovo politiko.

Moč pariškega direktorija je stala že od vsega početka, to je od jeseni l. 1796., na jako steklenih nogah. Ljudstvo je mrzilo ves stari nasilni konvent in tudi »termidorjevce«, neposredne njegove naslednike, zahtevalo čisto novih moči in si želelo »starih, dobrih časov«. Ni sicer več hotelo starega režima, pač pa odpočitka, miru ter varnost osebe in imetja, kar je imelo vse v dobi kraljestva. Ni sicer jasno in točno vedelo, kaj hoče,

pač pa natančno čutilo, česa noče. Tudi so ga le malo zanimale zmage v Italiji, če je pa ostajalo v Parizu brez kruha. To razpoloženje so znali dobro izrabiti desničarji in direktorij, ki se je krčevito oklepal oblasti ter hotel vsaj deloma ohraniti stara revolucionarna načela, je zato doživel pri volitvah spomladi l. 1797. tudi pravi polom. Od 216 članov zakonodajne skupščine, katerih mandati so tedaj ugasnili, je bilo vnovič izvoljenih samo 13, a vsi ostali so bili ljuti nasprotniki režima in revolucionarjev sploh. Program nove skupščine je bil predvsem versko pomirjenje, ozdravitev denarstva, strogo nadzorstvo državnih financ, ureditev uprave, mir na zunaj, konec vojnih pustolovščin ter obsodba imperiālizma in propagande.

Toda navzlic toliki volilni zmagi se te težnje niso mogle uveljaviti ne v direktoriju in ne v vladi. Vzrok je tičal predvsem v needinosti opozicijske večine. Skrajna desnica je bila zagrizeno rojalistična in reakcionarna, sredina je bila lojalna do republike in je zahtevala le zakonito postopanje proti komunističnim teroristom, levičarji (skupno le kakih 100) so se pa bali, da ne bi krenil režim še bolj na desno in bi ne bili klicani na odgovornost za svoja prejšnja dejanja. Med temi glavnimi tremi skupinami je bilo pa še več manjših neodločnih in nejasno opredeljenih. Mnogi vodilni levičarji so bili v zvezi tudi z generali na frontah, ki so bili prav tako zainteresirani, da se ohranita dotedanji režim in zunanja politika, ker bi postali sicer nepotrebni in brezposelni. Med slednjimi je bil tudi Bonaparte, ki se je bil nagibal poprej k jakobincem, a sedaj pa odkrito izpričeval svojo lojalnost republiki in direktoriju.

(Dalje prihodnjik)

Za Vse svete

Nagrobni kamni v naših krajih govore

Tvoja ličica rdeča, tvoje biserne oči,
vsa kot rožica cveteča, cvetja bila vzor si ti,
Rajski vrtnik te ugleda, krasne cvetke je vesel,
da ne bi bila zvenela, dušo mlado v raj je vzel.

Tam čer se sučajo svetle zvezdice,
tam čer ni več riev in ne solzičice,
tam oh tam je moj, moj ti pravi dom,
čér jez moje staršje najdov bom.

Moj delavnik je prenehal,
pot življenja dokončal,
k njemu zdaj sem se povrnil,
ki mi večno bo življenje dal.

Vse na svetu hitro mine,
v pepel, pepel se spremeni,
truplo hladna zemlja krije,
duša večno le živi.

CELOVEC

(Dan zastave)

Dan zastave smo praznovali minulo nedeljo kot povsod drugod v Avstriji, tudi v Celovcu. V Herbertgartnu so novovpoklicani rekruti položili slovesno prisego, vojaški dušebrižniki raznih verskih skupnosti so opravili cerkvene obrede in brigadir, polkovnik Holzinger je vojakom razložil njihove naloge.

Na Novem trgu pa je bila slovesno razobešana zastava ob devetih dopoldne. Slavnostni govor je imel župan Aussenwinkler, ki je izjavil, da je nova Avstrija vstala iz zmešnjave krvi, solz, pomanjkanja in revščine in da je v nekaj letih dosegla zavidljivo višino gospodarskega napredka in kulturnega udejstvovanja. V tej zvezi se je spomnil tudi plebiscita leta 1920, ko je volja starih in mladih zagotovila svobodo in nedeljenost domovine.

Značilno je, da je slovesnost na Novem trgu glasilo OeVP popolnoma zamolčalo. Padlo je tudi v oči, da je na dan zastave bilo na celovških zasebnih hišah opaziti mnogo manj zastav kot pred kratkim, ko se je praznovalo 10. oktober...

Zvečer je bila v mestnem gledališču slovesna predstava, na katero je prišlo, kot poroča celovška »Kleine Zeitung«, »vse, kar ima v Celovcu ime in položaj«. Pa o tej prireditvi ne moremo kaj več poročati, kajti nismo bili med povabljeni.

ŠT. JAKOB V ROŽU

(Smrtna kosa)

V nedeljo, dne 26. oktobra, smo pokopali Naceja Ferma iz Tešinje. Kot mlad fant je prišel v krog domačih šentjakobskih pevcev in tam dolga leta sodeloval. Zato so mu tudi pevcy v slovo zapeli ob odprtem grobu. Njegova življenjska pot je bila težka. Kot nezakonski sin je moral, komaj šoli odrasel, v službo kot hlapec, nato je moral za več let k vojakom. Naposled je bil pri financih. Tudi zadnja leta njegovega življenja so bila trpka. Po enoletni težki bolezni je umrl v naročju svoje matere.

(Anekdota iz današnjega časa)

K nekemu družinskemu očetu je prišel eden izmed mnogih propagandistov, da bi otrok odjavil od slovenščine.

Kmet mu je takole povedal: »Ko sem bil v vojni na Norveškem v angleškem ujetništvu, so nas imeli zaprte v baraki. Ko že pet dni nismo dobili nobene hrane, smo skozi okno nastavljali posodice, da bi nam vendar nekaj jesti dali. Angleži pa so nam pljuvali noter. In tega angleškega jezika bi se moj otrok moral učiti, jezika matere, ki me je ljubila in kot otroka oskrbovala, pa ne...«

Propagandist se je naglo poslovil.

GLOBASNICA

(Na beli dan jih ni...)

Tudi v naši mirni fari se je znova vnel narodnostni prepir. Nekaj dni pred potekom roka za odjavo otrok od pouka slovenščine se je v neki gostilni sešla izbrana družina pravovernih, a ne baš čistokrvnih »Germanov« in ustanovila »Društvo staršev«. Na ustanovitveni sestanek so bili vabljeni samo »zanesljivi«. Izgleda, da jih je same lastnega početja sram, kajti še do danes niso bila objavljena imena odbojnikov. Prvo dejanje novega društva je bilo seveda zbiranje odjav od pouka slovenščine.

Pri nas na Koroškem

ne. V ta namen so pri priči zbrali denar, ki je služil za nakup kolkov (Stempelmarken) po 6 šilingov.

Žene varuhov postave pa so celo hodile od hiše do hiše in nagovarjale starši, da podpišejo odjavo.

Kjer pa »poluradni« pritisk ni zalegel, so prišle gospodarske grožnje. Tako je bilo nekemu gozdnemu delavcu v Rutah zagroženo, da ni treba priti več na delo k grofu, če ne odjavi otroka.

V Podjuni pa je krajevni kmečki vodja nagovarjal kmete k podpisu, češ »sedaj je treba stvar zagrabit«, namesto, da bi se brigal za napredek kmetijstva pri nas, ki ga oblasti, s Kmetijsko zbornico na čelu, tako zelo zanemarjajo. One podpirajo le nemške veleposestnike v severnem delu dežele, ne pa male in srednje kmete, ki so pomoči in strokovnega nasveta mnogo bolj potrebni.

Vsa ta gonja je rodila delen uspeh. Od skupno 130 šolarjev, jih je okrog 40 bilo odjavljenih. Med temi je le pet nemških otrok, dočim ostali odjavljeni otroci nemško sploh ne znajo.

Značilno je postopanje nekaj družin v vasi: podpisno akcijo so sicer podprle in pri njej sodelovale, vendar lastnih otrok pa niso odjavile. So si pač mislili, da čez sedem let vsaka reč prav pride.

Res je, da so s pritiskom dosegli pismene odjave pri marsikateri hiši, ki je pač na ta ali oni način odvisna in se ne more ubraniti pritisku, toda ponemčevalci naj vedo, da vse to ne bo nič pomagalo, kajti krivica se ne more za dolgo obdržati.

(Šmihelski prosvetaši v gosteh)

Minulo nedeljo so nas obiskali šmihelski prosvetaši z igro »Lovski tate«. Dvorana pri šotarju je bila polna in spretni igralci iz Šmihela so nam poskrbeli za dve uri prijetne zabave. S tem smo začeli našo domačo prosvetno sezono, sedaj, ko je glavno opravilo na polju dokončano. Zahvaljujemo se bratom iz Šmihela in jih kličemo: Pridite še večkrat!

Tudi naše domače katoliško prosvetno društvo pripravlja bogat program za zimo, s katerim bomo gojili materno besedo in posredovali našim sovaščanom bogastvo slovenske kulture.

DOBRLA VES

(Dan zastave)

V nedeljo 26. 10. 1958 smo imeli tudi na Koroškem dan avstrijske zastave. Če pomislimo, da so že mesece prej govorili o letošnji proslavi avstrijske zastave, katera bi

ob tej priliki kritizirala avstrijskega orla in avstrijsko himno, katere baje nobeden ne zna. Kako žalostna bilanca! Vsekakor bi bilo prav, ako bi tudi dunajska vlada zvedela, kako malo avstrijskega patriotizma imajo koroški Nemci. Še pred nekaj dnevi je Volkszeitung pravila o »drugem plebiscitu« za Avstrijo. Tretji prebiscit, dan avstrijske zastave, ki ni bil pod pritiskom, je pokazal, kje so Avstrijci.

Tega noben nemški list ni opazil, bržkone jih je sram in zato molčijo. Pač pa pridno iščejo pretvez, da bi Slovence obdolžili protidržavnosti.

Ob tej priliki bi še ugotovili, da kdor primerja odjave od slovenskega pouka s plebiscitom leta 1920, koroški javnosti ni napravil usluge. Nobena tajnost ni več, da je večina staršev odjavila svoje otroke le pod pritiskom. Odjave od slovenskega pouka moramo primerjati le s plebiscitom 10. aprila 1938. Malenkostno število avstrijskih zastav 26. oktobra 1958 naj bo mero-dajnim v svarilo!

PLIBERK

(Dvojna mera: Primer, ki mnogo pove.)

V nedeljo 6. oktobra, sta se peljala brata Gregor in Jurij Opetnik z avtom po nekaterih bližnjih vaseh po trgovskih opravkih in da bi dobila denar od nekaterih dolžnikov. Eden je krojaški, drugi pa čevljarški mojster.

Nekateri pa, ki druge po sebi sodijo in mislijo, da so vsi taki agitatorji kot oni, so ju takoj obsodili, da sta šla agitirati proti odjavam od slovenskega pouka in so ju zatožili pri »čuvarju reda in pravice«, pri županu von Metnitzu. Ta je sklical občinsko sejo, pri kateri je strašno napadal brata Opetnika, kot da bi storila kak hud zločin. Zanimivo, da k tej seji ni bil povabljen zastopnik kmečko-gospodarske liste dr. Arbeitstein, ki bi bil sicer kaznovan s 500 šilingi, če bi se kake občinske seje ne udeležil.

Pravica bi morala biti za vse enaka. Če je na stotine agentov z vsemi sredstvi agitiralo za odjavo od pouka slovenščine, bi smela tudi brata Opetnik agitirati proti. To je pač demokracija. Toda to je, kar je za enega zločin, je za drugega dobro delo, zasluga, za katero bo dobil medaljo kot »heimattreue«. Kdo pa bo poklical na odgovor vse tiste, ki so ustrahovali starše, da so odjavili otroke od slovenščine?

Brata Opetnik nista agitirala. Kdo jih sme po krivem soditi in tožiti? In če je že

Duri gospodinjskih šol se odpirajo

Dekleta, to bo zaklad za življenje!

Starši in dekleta! Samo še malo časa je do začetka pouka v gospodinjskih šolah v Št. Jakobu in v Št. Rupertu, ki nudita najboljšo pripravo za naše bodoče žene in matere.

Še je nekaj prostih mest na obeh šolah, zato pohitite s prijavi!

Prijave pošljite po pošti ali se zglasite osebno. Dekleta naj pridejo v zavod v ponedeljek 3. novembra.

Če želite kaka pojasnila, pišite ali pa se zglasite osebno pri vodstvu šole, ki vam je najbližje. Tam vam bodo radi in brezobvezno v vsem ustregli.

UPRAVA GOSP. ŠOLE ŠOL. SESTER

v Št. Jakobu in v Št. Rupertu

morala biti posebno slovesna, potem moramo na žalost ugotoviti, da je partiotizem koroških »domovino zvestih« zelo slab. Zato so vsele avstrijske zastave samo na javnih poslopjih. Sicer vemo, da bi tisti ljudje, ki obesijo svojo zastavo ob vsaki obletnici »nemške noči« rajši obesili nemške ali celo kljukaste zastave, smo vendar pričakovali, da bodo vsaj na zunaj priznali Avstrijo kot njih domovino. V Dobrli vesi smo videli poleg na javnih poslopjih le na hiši Hranilnice avstrijsko zastavo, Rajfajz-novka in Haus der Heimat in ostale domovinske ustanove, pa tudi številni sicer zelo glasni »heimattreue« pa ne. Sicer je tudi »Textilzeitung« kot zastopnik kapitalistov

kdo to naredil, bi moral potem dati zadostneje in krivico popraviti. Tako je v poštenem svetu. Toda na Koroškem...

VOGRČE

Pri nas se noče nič takega zgoditi, da bi zanimalo svet in bi pisali o tem. Pobijamo se ne, požigamo ne, ni ne porok, ne pogrebov, ne krstov, da ni čudno če so nam g. župnik kar ušli in jih po več dni ni bilo, no, pa saj so bile počitnice. Mi pa toliko dela na polju, da v cerkev komaj ob nedeljah moremo priti. Saj nam je letos hvala Bogu vse tako dobro obrodilo, da malokdaj tako.

En pogreb pa smo imeli. 4. oktobra smo

pokopali Hamrovo mater, Julijano Schmacher, ki jo je v starosti in bolezni lepo oskrbovala hči Štefka Flaschberger. Čudno se nam je le to zdelo, da so jo prišli pokropiti skoro vsi vaščani, le tista ne, ki bi to najbolj morala in da so jo k pogrebu spremili farani, ne pa tisti, ki bi to morali. Seveda tako čudno vedenje ne pridobi spoštovanja.

Kakor so razne vrste ljudje, tako so tudi misli različne. Nekateri mislijo, da je prav, če njihovi otroci znajo jezik, ki ga naši predniki že tisoč let tukaj govorijo in ga starši znajo, drugi pa recimo, pravi, da s slovenščino le do Rude pride. Pa njegova pamet najbrže tudi le do Rude seže. Sicer bi vedel, da je marsikdo s slovenščino prišel iz Rusije domov, ko bi sicer morda nikoli ne prišel in da podobne jezike govori več sto milijonov ljudi in da pač več velja, čimveč jezikov znaš. Nihče ne ve, kaj mu bo v življenju še prav prišlo in otrok se bo morda nekoč jezil na starše, ki mu niso omogočili znanja jezika, ki bi se ga brez najmanjše težave lahko zastoj naučil. Sicer pa ni prepovedano, da si lahko bolj zabiti, da manj znaš in manj veljaš.

Čudno je tudi to, da so nekateri taki proti slovenščini, ki jih poznamo, da so se celo med vojsko s Poljaki, ki so bili ujetniki in izrabljani sužnji po naših kmetijah, prav dobro razumeli, celo preveč dobro. Le kako so takrat z njimi govorili?

Sedaj bomo kmalu vse pospravili, potem bo več časa in bomo — praviče zaklali, mošt pili, ko ga imamo toliko in še kaj brali. Če bodo naš g. župnik sedaj bolj doma, bodo pa oni kaj napisali in nam zopet kaj lepega pokazali, da nam dolgčas ne bo.

Pismo izpod Dobcača

Kakor povsod drugod po slov. Koroški, tako je bilo tudi pri nas zadnji čas čudno dirjanje za tem, čim več družin pridobiti, ali bolje rečeno prisiliti za odjavo otrok od slovenskega pouka. Tako se je v občini Straja ves s posebno zagrizenostjo zavzela za to delo OeVP, ki je prav v tej občini posebna sovražnica vsega slovenskega. Pa saj ni čuda, ko so na vidnih mestih sami prijatelji tisočletnega rajha in njegovega Führerja.

Zgodilo se je tudi tole. Bilo je na gorski žegen. Neki kmet je šel v popoldanskih urah s svojim gostom v vaško gostilno. Lepo sta se usedla in naročila pi-jajo. Kar naenkrat se oglasi od sosedne mize nek mož in začne razgrajati: »Mi vam bomo že pokazali prekleti čuši, vi nas boste bišno cvingali, da se boja muli naši otroci svavenje učiti, če ne bo drugače bomo pa za bofn (orožje) zagrabili.« Lepa, zares prav lepa manira kaj takega. Tako daleč smo že prišli, da bi imeli ti capini že kar veselje streljati na nas in to v demokratični Avstriji, ki ima svoje državljane tako vzorno vzgojene k spoštovanju in ljubezni do manjšine. Od kod dobijo ti nestrpnosti tako korajžo, ni težko uganiti, ko so celo državni nastavljenici hodili po hišah in prigovarjali in pritiskali na naše ljudi, da naj ne zamudijo časa za odjavo otrok od slov. pouka. V Draščah pa je v občinski dvorani, kakor pravijo na povabilo tamkajšnje OeVP, govoril g. prof. Einspieler, kakor slišimo, se pa vendar g. prof. ni povsem predstavil svojim slušateljem, sicer bi jim moral tudi še to povedati, da je bil za časa firerja tudi HJ firer in pa da je tudi slavitiko študiral in se izpopolnjeval v tej vedi onstran Karavank, kar bi njegove poslušalce seveda tudi več ali manj navdušilo.

Na Ziljski Bistrici se je pa socialistična stranka zelo zavzela za to delo, čim več otrok odjaviti od slov. pouka. Posebno veliko opravka je imel s tem neki financar o katerem pravijo, da je bil prej tudi že žandar. On je hodil po hišah, ne le na Bistrici, temveč tudi v Zahomcu in delil liste za odjavo otrok od slov. pouka in snubil, kakor povejo, tudi za Schulverein Südmark. Če pa je to delo takih ljudi, potem bi pa skoraj dejali, da bi bil že skrajni čas, da ta gospod sleče še financarski suknjič in si gre raje v kako OeVP ali SPOe kanclijo iskat kruha. Zakaj neki le nastavljaajo take ljudi na dvojezično ozemlje?

Zelo smo pa radovedni, kaj bo ta šolska zmešnjava vse prinesla. Pomilujemo otroke, ki so se bali, da bodo zaradi učenja domačega jezika preveč obremenjeni. Otroci, ki ste se tega bali, ste res borni, a dvakrat borni so pa vaši starši, ki so vas naredili borneyše za en jezik. Naš človek goji pa samo to željo, da bi se naši otroci ne naj-

(Nadaljevanje na 5. strani)

Beseda očetom in gospodarjem!

Prihaja čas, ko bosta danski in francoski kmet prodajala svojo živino na Dunaju po cenah, ki so zdaleka pod našimi sedaj, čeprav se že zdaj živinoreja tebi komaj splača! Ali več, da sedanje cene mleka vzdržujejo z velikimi podporami iz državne blajane? Če je v neurejenih povojnih letih tako gospodarstvo še imelo svoje delno upravičenost, pa je v prihodnjih letih obsojeno na pogin. Že so sklenjene mednarodne pogodbe, ki bodo postopoma odpravile zaščitne carine med evropskimi državami, pripravljajo se skupno evropsko tržišče, h kateremu bo iz lastnega interesa morala pristopiti tudi Avstrija.

Treba je pogledati resnici v oči: današnje cene kmetijskih pridelkov v Avstriji so

višje kot marsikje drugod in se lahko vzdržujejo samo zaradi zaščitnih carin. Ko bodo pa te odpadle, bo pa tuji kmet tudi lahko prodajal svoje pridelke tudi na avstrijskem trgu in se razume, tudi Avstrija bo lahko prodajala svoje izdelke drugod, brez carin in pribitkov. Prav zaradi tega ima Avstrija kot celota interes, da pristopi k Skupnemu evropskemu tržišču, pa čeprav bo moral spet kmet zato nositi najtežje žrtve.

In zakaj je avstrijska kmetijska proizvodnja tako »draga«? Predvsem zato, ker kmetje le prepočasi gredo z napredkom časa. To pa zato, ker je v preteklosti država polagala premalo pažnje na kmetijsko strokovno šolstvo. Naše očetje so pač imeli

Lanski gojenci in profesorji Kmetijske gospodarske šole v Tinjah po zaključnih izpitih okrog našega nadpastirja, dr. Jožefa Köstnerja, škofa krškega, ki je protektor tega zavoda (v sredi).

Pismo izpod Dobcača

(Nadaljevanje s 4. strani)

manj ko mogoče, temveč največ ko le mogoče učili in naučili in posebno še jezikov, ker le kdor jezike obvlada, temu so vrata v svet na stečaj odprta.

Sedaj pa, ko se je gonja proti dvojezični šoli že nekoliko umirila, se pa že kar čujejo glasovi, da bo potem seveda tudi v cerkvi vse še bolj nemško in ravno tako seveda tudi veronauk v šoli. Saj tej gospodi ni toliko za tembolj krščansko, kot za nemško stvar. In potem bi bila seveda prva skrb, pomesti še s slovenski duhovniki. K tej zadevi bi pa pripomnili le to, da smo potem tudi mi pripravljani iti iskati pravico za naše duhovnike tja, kamor jih ta gospoda hodi tožiti — po krivici!

Kako daleč je privedlo v naših krajih pomenčevanje, kaže v zelo žalostni luči tale primer. Bilo je nedavno, ko je šla neka kmetica po gospodarskih opravkih v neko sosedno vas. Ko je svoje opravila, se je podala tudi še v tamošnje cerkev, ker je bil ravno nedeljski popoldan. Ko vstopi v cerkev, sta ravno dve ženski začele moliti rožni venec in sicer v nemškem jeziku. Pridružila se je molilkam tudi ona. Nekaj časa so molile, nakar se je ona, ki je molila naprej ustavila. »Al neš več bajtr« vpraša druga. »Saj več«, odgovori prva, »zdej pa na znan več bajtr.« — »Bi pa pa svavenjan žbrava, dr pa njenščan na znaš!« je zarohnela druga in tako je bila skupna pobožnost končana. Tretja pa, ki je slučajno doživela ta žalostni prizor, ni vedela ali se naj nad vsem tem bridko razjoka ali pa nasmeji. To so bridke reči, to so sadovi tistih, ki sejejo sovraštvo namesto ljubezni.

Prav ta čas je sedaj pokazal, kako hitro imajo ti krogi pri roki psokvo za nas in že smo kar izdajalci. Vendar bi pa mi radi opozorili na 13. 3. 1938 in bi vprašali, kdo je bil izdajalec? Kdo je takrat prodajal in izdajal Avstrijo? In kdo je v tistih dneh stopil v tistih zahvalnih procesijah in kričal na vse grlo »Heil Hitler« in pa še »Wir danken unsern Führer«. Kje pa ste bili takrat vsi Kärntnarji in Heimattreuerji, da bi pokazali vašo Kärntner- in pa še Heimattreue?

Če se danes že kar veselite, da ste nam s to šolsko storijo, ki pa še ni končana, zadali zadnji udarec, potem vam pa povemo, da ljudska duša še živi in niste jo še ubili. O ja, še bo Bistričan stopil v krog in si iz vse duše zapel tisto »Dr mi na Ojstrnk pri-

dama«, pa se ne bo oziral na to, če je pesem temu ali onemu počinje ali ne. In še se najdejo možaki v in okrog Gorjan, ki si bodo tudi še nadalje privoščili užitek tiste ta ljipe »Dr b Zila na biva noj Bistrče kvance«. Pa tudi tukaj ne bo nihče šele vprašal, kaj bo nato rekel g. Kammerrat in vsa tista družba. Tudi v Zahomcu bodo še bolj napeli strune in si zasvirali tisto ta staro še iz Napoleonove dobe, ki pravi: »Saj še živi ta stari Bug, da nan bo pamav z nadlug. Al bode Bug nan vn pamagu, bo Franzoz zagvišno scagu. Pamaj, pamaj, pamaj nan Bug, da na padama mi spud!« Daleč za nami je že Napoleonova doba in davno je že, ko je šla njegova zvezda k zatonu, a naš narod še živi! Za nami je tudi strašna doba 1000-letnega rajha in firerja, ki je hotel pomesti z vsemi Slovenci in z vsemi drugimi narodi. Tudi ta doba je šla mimo nas in 1000-letni rajh in firer sta doživela najstranotnejši konec, kar ga pomni zgodovina, a naš narod le še živi! Ja, kolo časa se hitro vrti in včasih čudno zavrti in navadno pride tako, da kdor drugim jamo koplje, sam noter pade.

„Ljudstva v pesmi in besedi“

je bilo geslo zelo posrečene zamisli, s katero je tukajšnja Avstrijska liga za Združene narode proslavila letošnji spominski dan te ustanove, od katere vsi pričakujemo ohranitev miru na svetu. Predsednik Lige, dvorni svetnik Colerus-Geldern je s svojimi sodelavci izbral program, ki kaže široko obzorje, veliko znanje in izbran okus. Vzhod in Zapad sta si podala roko, od Avstrije do Avstralije, od Amerike do Rusije, od Indije do Irske. Slavnostni govor je imel direktor urada deželne vlade K. Newole. — Celovski »Madrigalisti« so zapeli po eno ali več pesmi različnih narodov, nekatere tudi v originalnih jezikih. V izvornem jeziku je kot prva zadonela slovenska »Ob slovesu«, pri čemer je prišla do veljave ne samo glasovna čistost in izdelanost zboru, ki ga dirigent Mitergrad negger suvereno obvlada, ampak tudi jasna izgovorjava. Sledile so angleške, francoske, švedske, mehiške, italijanske, španske in druge pesmi. Bil je šopek pisanih in prijetnih rož. Vsestranskost in umetniško resnost tega zboru je treba občudovati. Da so si celovski Madrigalisti pridobili mednarodni sloves in priznanje, ni torej nič čudnega. Omeniti je tudi treba soliste Eriko Strammer in Heleno Taibon (so-

Fant, kam boš šel v jeseni?

V kmetijsko gospodarsko šolo!

Jesen se nagiba h koncu in bliža se zima. Narava bo šla k počitku, tvoj sin pa naj ta čas uporabi, da se kaj koristnega nauči, da ti bo mogel spomladi z večjim znanjem pomagati pri delu!

Vodstvo Kmetijske šole v Tinjah za južni del Krške škofije (Bäuerlicher Bildungshof der Diözese Gurk) nam sporoča, da je še nekaj mest prostih za tečaj, ki se bo začel dne 4. novembra in bo trajal do konca marca 1959.

Poučujejo tam vse kmetijske predmete, ki so potrebni pri umnem kmetovanju na Spodnjem Koroškem.

Pouk je v obeh jezikih, tako da more potem absolvent uporabljati v enaki meri slovenske in nemške strokovne knjige in časopise.

Duhovnik skrbi za versko in značajno vzgojo.

Mesečno je treba plačati samo 250.— šil.

Pišite ali zglasite se osebno pri vodstvu Kmetijske gospodarske šole za južni del krške škofije v Tinjah (Bäuerlicher Bildungshof der Gurker Diözese — Tainach), kjer vam bodo radevolje in brezobvezno postregli z vsemi pojasnili.

svojo šolo doma, kar pri delu. Včasih je to res bilo dovolj, danes pa ni.

Koliko je na Koroškem še kmetij, ki niti gnojnične jame nimajo? Pod skedenjem pa se morda blešči nov traktor, ki ga je gospodar kupil samo zato, ker ga ima tudi sosed, ne da bi pri tem premislil ali je pametno ravnal. Bržkone ni bil v nobeni kmetijski šoli, kjer bi mu povedali, da kmet največ pridelava na gnojišču in da je kmetijske stroje sicer treba kupovati, vendar s premislekom in na temelju natančnega računa!

Oče, gospodar! Morda tebi ni bilo dano, da bi v mladosti obiskoval kako kmetijsko šolo, in ti se je zaradi tega slabo godilo v življenju ter si imel težave pri gospodarstvu. Toda svojemu sinu lahko danes daš za življenje zaklad, ki je več vreden kot zlato, to je strokovno znanje, s ka-

terim bo lahko iz zemlje izvalil obilnejše in boljše pridelke.

In še nekaj mora imeti kmečki gospodar. Globoko vero in trden značaj, saj je kmečko življenje težko. Tak trden značaj pa mu more privzgojiti samo krščanska ustanova. Iz vere so naši predniki črpali moč, da so vztrajali v vseh težavah in to vero ter njene nauke moraš posredovati tudi svojemu otroku.

V ta namen je bila ustanovljena Kmetijsko gospodarska šola pod okriljem Dušnopastirskega urada, ki gre že v 4. leto svojega uspešnega delovanja. Je to dobra, napredna strokovna šola za kmetijstvo, obenem pa vzgojni zavod, ki ustvarja iz mladeničev krščanske značaje, ki bodo moške zares, kajti prav take najbolj potrebujemo.

Tečaj referentov Katoliške prosvete

Nad trideset far je bilo minulo nedeljo zastopanih po kulturnih referentih na tečaju, ki ga je priredilo osrednje vodstvo v Celovcu. Po službi božji, ki jo je daroval mil. g. prelat dr. Rudolf Blüml, je nato sledila vrsta referatov o programu za pravkar začeto delovno leto. Mil. g. prelat dr. Blüml je govoril o božjih osnovah prosvetnega dela. Njegove globoke misli so vsem segle v srca. Brez pravega božjega duha ni nobenega pravega prosvetnega dela, kajti Duh je tisti, ki razsvetljuje in prosvetljuje.

Prof. dr. V. Inzko, predstojnik slov. oddelka Katoliške prosvete v krški škofiji, je v temeljitem referatu obdelal praktično stran prosvetnega dela in razvil vrsto konkretnih navodil za delo, ki bodo referentom zelo koristno služila.

Pri razgovoru se je oglasil k besedi tudi predsednik Krščanske kulturne zveze dr. Pavle Zablatic, ki je predavanja Katoliške prosvete toplo pozdravil in jim želel obilo uspeha. Poudaril je, da bo med obema ustanovama vladala sloga in sodelovanje v delu za skupne krščanske vrednote.

Č. g. Vinko Zaletel je podal v str-

njeni obliki vsebino svojih dosedanjih predavanj po farah. Lepe barvne slike so njegova izvajanja zelo poživile.

Msgr. dr. Janez Hornböck pa je obravnaval vlogo laika pri katoliškem prosvetnem delu. Dejal je, da je danes napočila doba laika, ki duhovniku pomaga pri apostolatu za kraljestvo Kristusovo povsod tam, kjer duhovnik nima dostopa.

Tečaj je počastil s svojim obiskom tudi mil. g. kanonik Zechner, ki je mladim referentom položil na srce, da naj posvete vse svoje moči lepi nalogi, ki so jo prevzeli.

Krivica . . . iz prve roke

Iz Düsseldorfa nam sporoča prijatelj našega lista, da je ondotna televizijska postaja prinesla razgovor svojih dveh poročevalcev z avstrijskim zveznim kanclerjem ing. Raabom. Med drugim sta mu nemška gošta zastavila vprašanje, kakšno je razmerje Avstrije do njenih vzhodnih sosed, Češkoslovaške, Jugoslavije in Madžarske. Glede Jugoslavije je ing. Raab dejal, da so z beograjsko vlado vodili dolgotrajna pogajanja, ki so pa bila pred kratkim zmotena zaradi dogodkov na Koroškem, ker je Jugoslavija grajala rešitev šolskega vprašanja na Koroškem. »Jaz sem pa mnenja, je nadaljeval kancler, »da morajo starši sami odločiti ali naj uživa njih otrok pouk v nemščini ali v kakem nemškem jeziku in da je to najboljša in najpravičnejša ureitev.« — Za Nemce namreč, a to je gospod kancler pozabil dodati.

Našim gospodinjam

DA BO PARADIŽNIKA TUDI ZA ZIMO

Bralka našega list nam piše:

„V Vašem listu ste dne 11. septembra objavili navodilo, kako konzerviramo paradižnikov sok v navadnih steklenicah. Delala sem točno tako kot ste opisali. Ko pa se je voda začela segrevati mi je od šestih steklenic popokalo pet. Morda bi mi mogli povedati, kaj bi utegnilo biti vzrok? Morda morajo biti steklenice tople, segrete, preden jih položim v lonec?“

Popolnoma prav ste ravnali, ker niste segreli steklenic, preden ste jih polnili in pasterezirali. Steklenice ogrevamo samo takrat, kadar jih polnimo z vročo konzervo (sokovi, džem, marmelada), da se tako doseže pasterizacija. Temu pravimo vroče polnjenje.

Da pa Vam je popokalo toliko steklenic pri segrevanju, so gotovo vzrok steklenice same. Te morate pred uporabo temeljito očistiti in preizkusiti njih trdnost. Vanje morate naliti kropla ali pa jih močno segreti v pečici. Steklenice, ki so iz slabega stekla popokajo, ostale pa, ki so preizkušnjo dobro prestale, lahko uporabite. Pri odbiranju izločite tudi steklenice, ki so iz tankega stekla in pa take, ki imajo v steklu vidne zračne mehurčke, ker pri segrevanju radi popokajo. Steklenice, ki so pri vratu okrušene, niso primerne za konzerviranje, ker se ne dajo dovolj neprodušno zamašiti. Pazite tudi na to, da steklenice položite na dovolj močno krpo, morda še bolje leseno mrežo, da ne stojijo na vročem dnu posode in da se dno steklenice ne segreva hitreje kakor vsa steklenica.

Divje živali, ki se prilagodijo človeku

Večina živalskih vrst je v zadnjih letih obiskovalcem prepovedala krmljenje živali. Nespametni ljubitelji živali so s slaščicami in pokvarjenim sadjem večkrat povzročili obolenje in celo smrt raznih živali. Vendar je bilo krmljenje v Zoološkem vrtu za živalsko psihologijo zelo poučno. Razne živali, ki so prišle iz divjine, so postale pravi pravcati berači.

Tako skušajo divji osli opozoriti ljudi nase s tem, da s sprednjimi kopiti grebejo po tleh. S tem izražajo željo, da bi kaj pritegnili k sebi. Brž ko dobi osel željeni približek, si z vsem mogočim prizadeva, da obdrži griljaj zase. Z zadnjimi nogami brca proti drugemu oslu tako, da se ne more približati.

Koze in ovce privabljajo obiskovalce z meketanjem in blejanjem, domači osli začnejo z riganjem, ki ga ni moč preslišati, govedo pa, čeprav je doma iz Afrike, glasno in razločno muka.

Nemi berači v kletkah

Divje živali pa beračijo povečini tiho in nemo. Tako priskakajo grivaste ovce s svojih skal in proti obiskovalcem molijo smrčke. Tudi zebre imajo navado puhati, medtem ko konji opozarjajo nase z rezgetanjem. Divji prašiči pa ne cviliijo in ne krulijo nič manj glasno kot domači prašiči in hitro pritečejo, da le zagledajo vrečico s hrano. Da, postavijo se celo na zadnje noge in mlaskajo z gobci proti obiskovalcem. Bolj plašni afriški bradavični prašiči vohajo z rilci ob žični ograji. Njihov ostrí voh jim izda poslastek, še preden ga oči zapazijo. Če hočemo razlikovati med vohalnimi živalmi, ki se orientirajo najprej z vohanjem, in gledalnimi živalmi, ki se znajdejo z vidom, lahko pri beračenju opazimo, da vidijo tako imenovane vohalne živali tem bolj, čim višje imajo glavo nad zemljo. Kamele, ki odlično vohajo, tudi vidijo prav dobro. Že na veliko razdaljo poiščejo med obiskovalci tiste, od katerih lahko kaj pričakujejo, ne zmenijo se pa za druge, ki nimajo v žepu ničesar. V prvem primeru pride kamela prav do roba jarka. Pri iskanju krme po tleh se pa poslužuje samo vohalnega čuta. Tako najde tudi kosček kruha, ki se je skrtil v sneg in ga zato ni videti. Žirafe, katerih glave segajo do drevesnih krošenj, se ravnaio samo po svojem vidu in sežejo po griljaju z jezikom. Nosorogi in tapirji, ki so zelo kratkovidni, se ravnaio izključno po vohu. Kdor se jim hoče približati, mora prijetno dišati. Zato si izkušeni pazniki, preden primejo nosoroga in ga poskusijo krotiti, natarejo roke s konjsko mastjo. Zdi se, da je vonj konjske masti nosorogu posebno prijeten.

Zelo hitro pridejo v stik s človekom ujeti sloni. Njihov glavni čut je sicer voh. Če vzdignejo rilec proti vetru, lahko že od daleč zavohajo sumljivo stvar. Pa tudi njihova očesa vidijo dobro. V živalskem vrtu je slonov rilec, ki moli proti obiskovalcu, tako zgovoren kot roka berača, ki čepi ob cesti. Ta rilec je vedno tam, kjer se tisti trenutek troši največ hrane. Slon opazuje obiskovalce, oceni njihovo radodarnost in sprejme dobrega znanca prijazneje kot kakšnega tujca. Če hoče opozoriti nase ali pa

dati duška razburjenosti, napravi to s krepkim, sunkovitim trobljenjem. Zelo spretne je tudi v tem, da skuša odriniti druge slone z ugodnega mesta ob ograji. Pri tem pa niso sumi zanj nič manj važni kot tisto, kar vidi.

Opice sklepajo »osebna znanstva«

Včasih poznajo mnoge opice obiskovalce živalskega vrta osebno, zlasti če ti redno prinašajo seboj banane in zemeljske lešnike. Opice imajo izrazito mimiko in gledajo človeku v obraz. Ostre opazovalke so in spoznajo takoj, ali stopi kdo h kletki z dobrim ali z zlím namenom. Nekateri čopasti pavijani, mangabi, medvedji makaki in prašičje opice se po poznavanju človeka še posebno odlikujejo. Niso pa vse opice iste družine enako nadarjene. Tudi med kapucinskimi opicami so prilizovalke, ki so z vsemi zelo prijazne in se pustijo praskati, pa nikdar ne ugriznejo. V tem so podobne nekaterim jazbečarjem, ki vsakega tujca pozdravljajo z mahanjem repa. Te prilizovalke imajo obiskovalci zelo radi in jih zato obiskujejo ter razvajajo z darili. Med njimi so nekatere živali, povečini samice, prijazne le do gospodov. Nasprotno pa je bil neki kapucinski opičjak prijazen le do dam in je ob priložnosti vrgel presenečenemu gospodu v obraz svoje blato. Do otrok in nedoraslih so opice iz upravičenih razlogov zelo previdne. Ves dan mora pač opica prenašati razne nagajivosti in končno ji zmanjka potrpljenja. Včasih mora nagajanje ljudi plačati tisti, ki nič hudega slutec pristopi kasneje h kletki. Sicer pa opičja jeza tako hitro spuhiti kot se vname. Obiskovalci so pa opicam zelo dobrodošli. Če ni nikogar, namreč dolgočasno čepijo v kakem kotu. Če jih pa nadleguje veliko ljudi, se umaknejo v zgornje dele kletke. A to storijo le redko. Nekatero opice skušajo zabavati gledalce s preobrazanjem kozolcev. Neki velik pavijan v zou ima posebno veselje s tem, da na vso moč skače po škrtajoči deski, zaradi česar derže ljudje gledat, kaj se dogaja. Med pavijani je neka določena hierarhija in najmočnejšemu pristaja mesto, ki prinaša največ slaščic. Obiskovalcem se pogosto to ne zdi pravično in hočejo pomoči tudi samici in mladiču do griljaja. Če se je starega večkrat posrečilo prelisičiti in povleči za nos, se raztogoti in začne ženico ali mladiča suvati in gristi. Tega seveda ni kriv pokvarjen značaj grdega samca, ampak dejstvo, da poskušajo obiskovalci v svojem nerazumevanju prevrniti socialni red pavijanov.

Tiger gleda na obleko

Kot opice so tudi roparske mačke predvsem živali z dobrim vidom. Človek bi mislil, da spoznajo človeka, s katerim pridejo v stik, po obrazu. A ujeti tiger vidi le obleko in ne obraza. Po obedu pride paznik z drogom, da pospravi iz kletke ostanke kosti. Nobena roparska žival si ne da vzeti plena. Zato se tiger rjoveč z dvignjenimi šapami obrne proti strežniku, ko vtakne drog skozi rešetko. Tiger pozna delovno obleko strežnika in se jezi nanj, v njem vidi pri vsakem srečanju človeka, ki mu

hoče vzeti plen. Če se strežnik preobleče in tiho pride h kletki v drugi obleki in s klobukom, ga tiger ne spozna. Strežnik Lüders v hannoverskem živalskem vrtu tako oblečen tigrá, ki je sicer proti njemu vedno nasajen, lahko poboža. To se posreči, dokler strežnik čisto molči. Brž pa, ko zakašlja, postane tiger nezaupljiv: v hipu opazi, da nekaj ni v redu.

Pri tigríh in tudi pri levih je za zopetno spoznanje odločilno tisto, kar slišijo: strežnika spoznajo po koraku, čeprav odmeva izven stavbe. Takrat dvignejo glavo na poseben način, kot da kaj pričakujejo. Ker roparskih živali obiskovalci ne smejo krmíti, tu ni beračenja.

Najuspešnejši berači za živež so razen opič medvedje. Ne da bi jim kdo pokazal, se severni medvedi, ki pridejo iz divjine, v dveh mesecih naučijo pomahati obiskovalcem s sprednjimi šapami. Pri tem se postavijo na zadnje noge in ta drža doseže vedno tisto, kar medved želi. Kruh leti k medvedu. Rjavi, malajski in drugi medvedje ravnaio enako.

Tudi med pticami se nekatere vrste v ujetništvu naučijo beračenja, predvsem razne vrste divjih gosi. V berlinskem živalskem vrtu se divje gosi pridružijo obiskovalcem na poteh in beračijo za kruh. Pa tudi v svobodi živeče ptice, n. pr. razne sinice, priletijo na žvižg svojega prijatelja in že čakajo nanj, ko ob določeni uri pride na sprehod. Ptice so dobile do človeka zaupanje in naša skrb mora biti, da jih ne razočaramo.

Ne more prenesti dolarjev

Se izza časa zasedbe po štirih velesilah so nam znani takoiimenovani script-dolarji, oziroma vojaški dolarji, ki jih je izdala po vojni ameriška vojaška uprava za svojo vojsko v zasedenih krajih, da ne bi obtok zrastleč čez potrebno mero. Samo s takimi dolarji je bilo mogoče kupovati blago v takoiimenovanih »P-Ex« ali ameriških vojaških trgovinah.

Zdaj so te vojaške dolarje odpravili in izplačujejo tudi ameriški vojski v inozemstvu redne dolarje.

To pa je imelo nepričakovane posledice za vojaka letalskih sil Johna Smitha, ki je opravljal službo blagajnika na ameriškem letališču Ramstein-Landstuhl v Zahodni Nemčiji.

Ko so prišli redni dolarji v promet in jih je moral izplačevati tovarišem, je nenadoma zbolel za neko tajinstveno boleznijo. Po dolgem preiskavanju so ugotovili, da ima koprivaste izpuščave in vročino, ker ne prenaša — dolarjev oziroma njihove tiskarske barve.

Seveda je izgubil mesto blagajnika, ker je alergičen proti dolarjem, kot pravijo zdravniki.

John Smith je pač edini človek, ki ne prenese dolarjev, medtem ko se vsi drugi podijo za njimi.

Sodišče je obsodilo poljske miši

Med najbolj nenavadne stvari srednjega veka štejemo razne procese proti živalim, ki so zakriville proti človeku različne zločine, kot umor, ugriz, škoda na polju, v hiši in podobno.

Ena od najbolj zabavnih razprav proti živalim je bil menda proces, ki je bil leta 1519 v Stilfsu na Tirolskem, kjer so ljudje obtožili poljske miši zaradi uničevanja pridelkov.

Kljub večkratnim povabilom, javnim oklicem in lepakom pa ni bilo mogoče spraviti zločincev pred sodnika. Razprava je zato bila v odsotnosti obtožencev. Številne priče so potrdile hudodelstva miši.

V tem je vstal uradno imenovani branilec, ki je zahteval, da sodišče upošteva tudi dobra dela in lastnosti poljskih miši, kot so izboljšanje in prezračevanje zemlje z ritjem po njivah, uničevanje škodljivih žuželk, siceršnja nedolžnost miši, dejstvo, da predstavljajo priljubljeno hrano za mačke, ki uničujejo mnogo bolj nevarne podgane itd.

Branilec je končno dejal: »Če je že res treba miši pregnati, naj jih v nova bivališča pospremijo pod varnim spremstvom, da jih na poti ne bodo ogrožali psi in mačke«.

Sodnik je temu predlogu tudi res ugodil in je v sodbi tudi še dovolil odlog kazni za mlade in za nosne miši.

Tako je bilo s tem pravici zadoščeno, niso si pa nadalje belili glave s tem ali bodo miši res nastopile pot v pregnanstvo. Do danes je še niso ...

SLOVENC

doma in po svetu

Dobrodolna prireditel v Buenos Airesu

V začetku oktobra je Vincencijeva konferenca pri slovenskem dušnopastirskem središču v Buenos Aires (Argentina) priredila dobrodelno akademijo, katere čisti dobiček je šel za bolnike in reveže. Malčki iz različnih učnih tečajev slovenskih večernih šol v argentinski prestolnici in okolici so nastopili z vrsto mičnih deklamacij, prav posebno so se pa izkazali pevčki iz Lanusa, ki so med drugim zapeli Bog je ustvaril zemljo in Slomškovo En hribček bom kupil. V svojem govoru je dušni pastir č. g. Orehar navedel, da so se Slovenci v Argentini s svojim pridnim delom sicer v veliki večini gospodarsko postavili na trdne noge, vendar je med njimi nekaj takih, ki so pomoči potrebni in zato je bila prirejena ta akademija pod geslom odpri srce, odpri odpri roke ...

Cankar je vedno življenjski

Ljubljansko dramsko gledališče je letošnje sezono začelo z uprizoritvijo Cankarjeve satire „Za narodov blagor“, ki prav sedaj doživlja 50-letnico svojega življenja. V njej biva pisatelj lažno rodoljubje slovenske malomeščanske družbe svojega časa. Glede izbire te igre so v Ljubljani vladala precej različna mnenja in so njeni nasprotniki trdili, da je preveč odmaknjena današnjemu času. Vendar se je pri prireditvi pokazalo, da je Cankar vedno svež in življenjski. Novi režiser Mile Korun je postavil na oder igro, ki je v marsikateri svoji potezi presenetljivo „aktualna“, kot bomo v kritiki nekega ljubljanskega dnevnika. Kritiki pravi, da je predstava podala karikaturu politikantskih ljudi in njihovih slabih lastnosti, skratka ljudi te vrste kot so živeli prej in žive sedaj.

Msgr. Josip Vodopivec umrl

Dne 9. oktobra je v bolnici v Vipavi v 74 letu starosti umrl msgr. Josip Vodopivec, dolgoletni dekan v Tolminu. Po kaplanskih službah po raznih krajih je leta 1929 bil poslan v Tolmin, kjer je ostal dolgih 25 let. Kot izreden ljudski govornik je bil zelo priljubljen, vsi pa so ga spoštovali tudi zaradi njegovega kremenitega značaja, ki se nikdar ni vdal sili, tudi pod fašizmom ne. Zadnja leta je preživel kot upokojenec v Kanalu, a je še vedno rad pomagal pri dušnem pastirstvu, kolikor so mu pojemajoče moči dopuščale.

Imamo vplivne prijatelje

Ameriška vlada vzdržuje sistem radijskih postaj, ki obsega ves svet in po njem oddaja programe v več ducatih jezikov. Med njimi je tudi poseben slovenski program. Sredi meseca avgusta pa se je zvedelo, da namerava uprava postaje v okviru splošne skritve svojega programa, črtati slovenske oddaje. Ugledni Slovenci in razna slovenska društva v Ameriki so se obrnili na senatorje in poslance svojih okrajev in jih zaprosili za posredovanje v prilog ohranitve slovenskih oddaj. Kot poroča „Novi svet“ iz Chicaga, so se posebno močno zavzeli za ohranitev slovenskih oddaj senator Frank Lausche, ki je slovenskega rodu, pa tudi senatorji Everett Dirksen, Paul Douglas in Proxmayer ter poslanec Libonati. Senator Douglas je imel v ameriškem senatu govor, v katerem je poudarjal važnost Slovenije za Zapad in zahteval ohranitev slovenskih oddaj. Njegovo govor je zabeležen v Congressional Records, uradnih zapisnikih ameriškega parlamenta. Vodstvo radijske postaje „Glas Amerike“ pa je že zagotovilo, da bodo slovenske oddaje ostale tudi vnaprej in sicer neokrnjene.

Slovenci uče ruščino v Ameriki

„Ne stramujmo se svojega jezika, ljubi rojaki! Saj ni tako slab, kakor mislite“, je v svoji slovnici, ki je izšla leta 1768, torej pred 190 leti, zapisal oče Marko Pohlin. Človeku se zdi, da se odtlej časi ponekod niso kaj prida spremenili ...

Da je slovenščina dober most za druge slovanske jezike, je znana stvar. Tako poroča te dni „Ameriška domovina“, da na državni univerzi v Bloomingtonu poučuje ruščino Slovenec, prof. Jože Patermost. Sedaj ima v svojem tečaju 31 slušateljev, kajti zanimanje Amerikancev za slovanske jezike raste.

Na tej univerzi zbirajo tudi stare knjige in časopise slovanskih narodov, za kar je odrejen poseben oddelk univerzitetne knjižnice. Pred kratkim je univerza priredila razstavo svojih starih tiskovin slovanskih narodov. Med drugimi je bilo tam videti poleg že omenjene Pohlinove slovnice še učno knjigo Valentina Vodnika „Pismenost ali Gramatika za prve šole v Lublani“, ki je izšla leta 1811, časopisi „Pravi Slovenec“, ki ga je izdajal Malavašič, Cigaletova „Slovenija“ iz leta 1850 in „Slavjan“, 1873. Časnik slovstven in uzajemen za Slavljane književne i prosvetljene. Urednik Matija Majar Ziljski. V Celovcu natiskala tiskarnica družbe sv. Mohora. — Zato rojaki berite in spoštljivo hranite Mohorjeve knjige.

Na Kent State University pa poučuje ruščino Slovenec prof. dr. Jože Suhadolc.

Praznoverni Irci ugnali v kozji rog inšpektorja

Irci so znani kot ljudje, pri katerih imajo vraže precej veljave. O tem pripovedujejo številni filmi, ki imajo za vsebino irsko praznovrje, in tudi knjige. To potrjuje tudi dogodek, ki se je pred kratkim pripetil blizu kraja Deelmewlet.

Kakih 20 delavcev naj bi izkopalo temelje za zid na griču. Na lepem pa so odvrgli krampe in lopate ter se napotili v pisarno inšpektorja Maniona. Takole so rekli:

»Na tem hribu ne bomo delali, ker je tam bivališče duhov. Na pobočju je nevidna palača. Če bomo kopali, jo bomo podrli, tega pa nam duhovi ne bi nikoli odpustili. Drugega za drugim bi nas spravili na oni svet.«

Inšpektor britanskega ministrstva za javna dela, ki je to gradnjo vodil, je delavcem govoril, jih prepričeval o neutemeljenosti njihovih trditev. Vse je bilo zaman. Končno so se delavci ujezili in napovedali stavko.

Inšpektor je poskusil še enkrat. Najel je dva najstarejša človeka v okraju; enemu

je 97, drugemu pa 95 let. Mislil je, da se vsaj ta dva ne bosta bala smrti zaradi duhov in strahov.

Pa se je zmotil. Tudi starca nista hotela delati na tistem griču. Potem je popustil, češ da je proti praznovernosti Ircev tudi on brez moči.

KAKO HITRO LAHKO SPISETE KNJIGO

Edgar Wallace, znani pisatelj kriminalnih romanov, je dokazal, da to lahko napravi zelo naglo. Roman »Vražji moč« je zdiktrial v 60 urah; pri čemer je vsako uro menjal strojepisko. S tem rekordom je zaslužil pol milijona šilingov.

Sicer pa Wallacea v hitrem pisanju ni prekosil noben sodobnik, saj je v letu 1926 spisal kar 26 romanov in še šest gledaliških iger. V avtorskem rekordu ga je pravzaprav prekosil le Voltaire, ki je spisal svojega »Candida« v treh dneh, medtem ko je potreboval Robert Louis Stevenson za 64 tisoč besedi romana »Kidnapped« šest dni.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Zala moli...

V odprti, težki knjigi pred menoj prekriva stari tisk — čeprav zbledel in sploščen — v obrisih lep, kot da ga je narisal folklorist, povezan šopek. Ko so ga tenki, dekliski prsti mi pripenjali, je med dvema popkoma, katerih eden se je že razpenjal, kakor obrušen, drag rubin, žarel rdeč nagelj. Njegov cimetni vonj je tonil v težkem duhtenju roženkravtavih listov, ki so peneči se cvet obdali z zeleno globino. Drobno zelenje, ki mu imena ne vem, je v bogatih volutah — kot stiliziranih valih — zaokroževalo ta vrelec cvetja. Iz roda v rod podedovana umetnost: z rožami izraziti razpoloženje dekliskega srca in duše ter prvobitni čut za lepo, sta vodila spretne roke, ki so ga vezale. Skozi meglico rahlega vonja, ki se izvija iz zdaj suhega cvetja, se rišejo lepi spomini...

V ostrem ovinku se vrže cesta navzdol k Dravi. Bridek je ta klanec; najgorenkejša pot je imela tu svojo prvo postajo. Kupi nagrmadenega orožja ostajajo v spominu; odvržena zadnja samozaščita. Prizorišče Judežvega poljuba, postaje, ki je tej sledila, je že ostalo za nami. Vetrin, polje, ki zori pod vročim soncem in daje plodove, kot da se ni bila nikoli nanj razlila nepopisna beda in stiska. Za nami je ostalo mračno grajsko dvorišče in kot bolečina ostru šiljasta samostanska cerkev; kjer v po davnini delnečem mraku obvladuje ves prostor Mati z mrtvim Sinom v naročju in z mečem skozi srce. Kamorkoli se le ozreš, povsod bolečina, trpljenje, ki mu ni moči ubegniti, ker je od vekomaj sklenjeno. To vidiš danes. Takrat pa so naša srca prosila, trkala, rotala za življenje in niso razumela, da je Sin v naročju Matere mrtev, da meča, ki predira srce, ni moči izdreti. Oči zamegli slika iz tistih dni: Jutro; v megli in sredi dima ognjev, ki uporabljajo navlako za odhajajočimi bataljoni, vrvenje nerazločnih postav senc po polju. Vse kot neresnično, kakor podoba že s tam preko.

Pod nami se v soncu leskeče Drava. Onstran so Borovlje, navzgor pa se daleč v globino pod Karavankami, kjer se kot v strugi preko bogatih, mehkih oblik preliva težka zelena barva, odpira čudovita dolina — Rož. Ko gibka cesta, ki kot vijugast trak povezuje vasi, zavije vanjo, so mimo vsi žalostni spomini. V vonj domače zemlje se potaplja srce. Morda se ga je vila s planin dotaknila s čarovno paličico, da mu je kot v obljubljeni deželi. Stari blagoslov leži nad krajem, saj sručujoč častitljive znanke svetnike. Tu je St. Janž, ime s starodavnim prizvokom, z bližnjega griča te v imenu apostolskega zbora pozdravlja St. Jakob. Kot da jo je priklivalo razigrano srce, je na pragu mala Rožanka s sladkim obrazom, in spet na čelu tropa deklet na nedeljskem sprehodu. Se tu že ob sami misli izpolnjujejo želje?

Objema nas topla domačnost kmečke izbe z lesenim stropom in rezljanimi bruni. Družina je zbrana ob gostih. Tu sta skrbna mati in oče, ki je v mladosti bil postaven fant ter polkrog deklet, kot rož na gredicah, da oko ne vzdrži njih zvedavih pogledov. Težka miza je oltar gostoljubnosti dobrih ljudi. Čudno, tu mleko in hruške in vino ter dišeča zaseka s klobasami in domač kruh in vse drugo želodcu ne škoduje. Saj povsod kipi samo zdravje.

Pokrepanega s spanjem in vonjem kmečkega doma me na pragu punčka pozdravi s „Hvaljen Jezus“, ker je zanjo gospod, ki so ji rekli, da je prenočil pri njih, pač le duhovnik. In je čisto odveč vsa mamina zadrega, ker je to popolnoma prav: „Na veke Amen“, dekletce.

V Svatnjah med Miklovo hišo in Serajnikovo pred cerkvijo pod bregom domači godci režejo poskočni marš: Po nevesto. V božjem hramu sveta Uršula pod svojim plaščem varuje enajst „tavžen“ devic, pred oltarjem pa šentjakovski župnik govori ženinu in nevesti najprej slovenje in še nemško na to, da bo razumel tudi ženin, ki je Nemec, o sveti dolžnosti zvestobe ter modro navrže svatom in nam zijalom še vso nedeljsko popoldansko pobožnost.

Ej, zna šentjakovski župnik. V obrazu mu je nekaj plemenitega, kot da je čisti potomec koroških svobodnjakov, ki so novega vojvodo bili v obraz v opomin, da bo zaščitnik prave vere. Ko pa sedi z njim v župnišču, je skromen, da se ti zdi, da se je samo mimogrede oglašil tu pri svojih sobratih; eden izmed onih, ki jih je vedno nepretrgana vrsta iz vseh smeri in oddaljenosti, tako da mora kuharica imeti vsak čas pripravljeno juho in narezek. Župnišče je kot gosposka pristava: gospodarska poslopja zapirajo veliko četverokotno dvorišče za njim. In tu je vse živo. Tu se bo nočjo obnovila zgodba St. Jakoba izpred davnih dni. Postavljen je velik oder, ki ga omejujejo zavese različnih barv. V sceneriji, ki jo ob straneh odra razporejajo, se čuti roka umetnikova. Med hitečimi delavci v mladem fantu z otroškimi očmi, ki bi se hotele naučiti vsega, komaj spoznaš domačega kaplana. Dočim je drugi župnikov pomočnik sredi žic, reflektorjev, stikal, faz in varovalk zagledan v svet elektrike in luči, da mu iz mehkega izraza v obrazu razbereš, da je to zanj poezija, simfonija posebne vrste.

Že trda noč je, ko v St. Jakobu že v drugi zvon Avemarijo. Šentjakobčani se ne čudijo, ker vedo, da sedajle na Gradišču kmetije zbrani na posvet, kako bi se pripravili na grozečo turško nevarnost, molijo. Župniško dvorišče je polno. Od vsepovsod so se zbrala zvesta slovenska srca, da ob kresu, ki se v St. Jakobu leto za letom obnavlja, požive v sebi plamen ljubezni do rodu in njegovih svetinj. Prišli

so iz vseh treh koroških dolin, med njimi mladine, da je je veselo oko in srce. Sredi tropa fantov je mala Rožanka s sladkim obrazom; toliko pač zmore njena lepota. Tu so slovenski gostje iz Trsta in drugih dežel, kot da hoče biti prisoten ves raztreseni rod. Na odru se gibljejo v svetlobi reflektorjev postave Rožancev izpred stoletij. Kakor podobe s panjskih končnic so v kratkih, pod kolenih zavezanih hlačah, modrih nogavicah, žametnih »lajbčih« in širokih trdih klobukih. Rožanska govorica — narečje — daje njih podobam žlahtno patino.

Za odrom v župnišču je močno zaposlena delavnica. Mojster z bradico, ki je s poklicno spretnostjo slikarsko opremil oder, sedaj rožanskim fantom slika obraze. Kakor podobe iz fresk in votivnih slik mu prihajajo izpod rok obrabi kmetov. Ko slika brke na brke — ker je pač tiste dni bilo vse brkato — se spomnim Trubarjevega slikarja, ki je na freskah slikal »hrovaške muštace«. Pa je potem poleg kmetov še Turkov kot listja in trave, in vsem je treba »muštac«. Vse to delo spremlja slikar z dovtipi in ker »mastifiks« (malo hudobno

rečeno) slabo prijemlje, pove v svojem pretrganem načinu vsakemu, ki mu je namenil prave kocine, naj se ne boji, da bi mu odpadle, ker mu jih bo kar z zaponko pripel pod nos. Tam zraven gore turbanov in turških oblačil napravljajo osmanskega poveljnika-dolgina. Pristne turške hlače so tolikšne, da bi vanje spravil lahko pol fare, in nihče ne ve, kje je pri hlačah spredaj in kje zadaj. Ko so sredi zadrževanja, jim mož uide, ker je nekdo iztaknil njegovo steklenko z »žegnano vodo« in jo gre reševati, da ne bo nesreče. Vsi smatrajo za svojo podedovano dolžnost skrb, da bi predstava čim lepše uspela. Večina od njih so Zalini veterani in ti opominjajo in vzpodbujajo novince. »Turki« grozijo dekletom predno jih vlečejo na oder, »da jih bodo zares«, če ne bodo jokale, kot se ujetim in zaslužnjem Rožankam spodobi. Tresoglav in Serajnik drug za drugim opozarjata mladega fanta, ki je po ateju podedoval vlogo Marka, kako zavis od njega, da igra zagrabi ljudi. Oba mu skušata nakazovati način, da bi se laže vživel. Ob tem mi uide misel nazaj v dramsko šolo, in čutim: tu je prava ljudska gledališka akademija. (Konec na 8. strani)

Misel ob materinim grobu

Ob samotnih urah, brez luči, ko kriki trpeče duše ne najdejo odmeva, prihajam k tebi mamica moja, da se pogovorim s teboj, se ti potožim kakor nekoč, ko si me majhno deklico vzela v naročje in potolažila z besedo, ki je bila lastna samo tebi.

Nenadoma te je poklical Večni, — in odšla si tiho, komaj, da si me še utegnili pokrižati. Trepetaje so drsli drobni prsti v znamenju sv. križa preko mojega čela. In potem — je ta roka brez moči bela in izsušena obležala na odeji, le poročni prstan se je lesketal. Ta roka, v kateri je še celo glinasta skodelica z odlomljenim ročajem dobila lepši, prikupnejši izraz. Nežno sem jo prižela na lice, saj je bila to roka, ustvarjena samo za božanje. Roka matere, za katero se trudijo umetniki, slikarji in kiparji, da jo upodobijo v čim stvarnejši obliki.

Tiho je bilo tvoje življenje in še mrtvo obličje je razodevalo veliko ljubezen, ki si nam jo nesebično delila. Svetu je bilo tvoje življenje neznano, nam pa si pomenila vse. Sredi življenjske poti se ti je ustavil korak in odšla si domov k Očetu, mi pa smo ostali sami vsi majhni in nebolgljeni z neizmerno bolestjo v srcu.

Vem mamica, da pri Bogu prosiš za nas. Tudi še sedaj, ko je od tega minulo že mnogo, mnogo let, čutim tvojo bližino in slišim tvoj glas, ko polna dvomov in negotovosti omahujem na poti življenja. Občudujem te, kako odločno si stopala prekaljena v trpljenju in preizkušnjah, velikemu cilju naproti. Sedaj vem — vso tisto nadnaravno moč si zajemala v vsakodnevnem

obhajilu, pri Njemu, ki je največ trpel. Moja otroška duša takrat tega ni znala razumeti, toda sedaj mi je spomin nate najlepši in najsvetlejši voditelj, ker tebe same ni več, da bi me vodila z ljubeznijo in močno roko preko viharjev življenja. In kadar je najtežje, me tolaži misel, da me pri Bogu čakaš Ti, čakaš našega svidenja v nebesih.

Pomirjena in z novim pogumom v srcu zapuštam tvojo gomilo. Velike rdeče kizanteme počasi venejo in drobni plamenčki dogorevajočih svečk trepetajo v vetru.

Anita

Umrla materi

Davno že je, kar sem zrla
Tebi v ljubljeni obraz;
misel nate ni umrla
v srcu — ni zatrl je čas.

V duši živ spomin je nate:
mil kot strune glas drhteči,
svetlejši od zvezde zlate,
slajši kakor cvet drhteči,

silnejši kot šum viharja,
jasnejši kot glas iz lin,
nežnejši kot rožna zarja —
lepši nate je spomin.

Ana Marija

JULES VERNE:

49

Potovanje na

Luna*)

Kar se tiče kalijevega hidroksida, je to snov, ki zelo rada vpija ogljikov dvokis iz zraka. Zadošča, da jo gibljemo, pa ga vsrkava in tvori kalijev bikarbonat. Tako bi odstranili ogljikov dvokis.

S povezavo obeh postopkov, bi pokvarjeni zrak prav gotovo znova osvežili. To sta uspešno preskusila oba kemika gg. Reiset in Regnaut. Toda povedati moramo, da so dotlej poskušali le pri živalih. Čeprav je bil poskus znanstveno neoporečen, ni nihče vedel, kako bi vplival na ljudi.

To so pripomnili na seji, ko so razpravljali o tem težkem vprašanju. Michel Ardan je bil prepričan, da je možno živeti v takem umetnem zraku, in se je ponudil, da pred odhodom napravi poizkus.

Toda J. T. Maston je odločno zahteval zase čas, da tvega ta poskus.

— Če že ne potujem, je izjavil vrli topničar, bom menda vsaj smel prebivati teden dni v izstrelku.

Grdo bi bilo, če bi ga zavrnil, zato se mu željo izpolnili. Dali so mu na razpolago zadostno količino kalijevega klorata in kalijevega hidroksida ter živeža za teden

dni; potem je 12. novembra ob šestih zjutraj stisnil roko svojim prijateljem, izrecno naročil, da mu ne smejo odpreti ječe pred 20. ob šestih zvečer, in zlezal je v izstrelke; nato so vrata neprodušno zaprli.

Kaj se je godilo z njim tisti teden? Tega se ni dalo niti uginiti. Skozi debele stene izstrelka ni prodrl noben šum.

Točno ob šestih 20. novembra so odmaknili vrata; prijatelj J. T. Mastona so bili nestrpni in nekoliko vznemirjeni. Toda takoj so se pomirili, ko so zaslišali veselo in gromovito klicanje in vriskanje.

Na vrhu stožca se je kmalu pojavil tajnik „Topniškega kluba“ in se zmagoslavno smejal. Zredil se je.

Štiriindvajseto poglavje

TELESKOP V SKALNIH GORAH

20. oktobra prejšnjega leta, ko je bilo podpisovanje prispevkov končano, je predsednik »Topniškega kluba« poslal zvezdar in v Cambridgeu potrebno vsoto za izdelavo ogromnega optičnega instrumenta. Ta priprava, daljnogled ali teleskop, bi morala biti tako močna, da bi z njo na luninem površju lahko razločili predmet, ki bi bil komaj devet čevljev širok.

Med daljnogledom in teleskopom je važna razlika; oglejmo si jo! Daljnogled je sestavljen iz cevi, ki ima na svojem gornjem

koncu pritrjeno konveksno lečo, imenovano objektiv, na svojem spodnjem koncu pa drugo lečo, imenovano okular; k njej namreč približa opazovalec svoje oko. Žarki, ki prihajajo iz svetlega predmeta na veliki razdalji, gredo skozi prvo lečo, se lomijo in ustvarjajo v svojem žarišču obrnjeno sliko. To sliko gledamo v okularju, ki jo poveča prav kot povečevalno steklo. Cev daljnogleda zapirata na obeh koncih objektiv in okular.

Nasprotno pa je cev pri teleskopu na svojem zgornjem koncu odprta. Žarki, ki izhajajo iz opazovalnega predmeta, svobodno vstopajo in zadevajo na konkavno kovinsko zrcalo. Na njem se žarki odbijejo in trčijo ob majhno zrcalce. To jih usmeri k okularju, ki ustvarjeno sliko poveča.

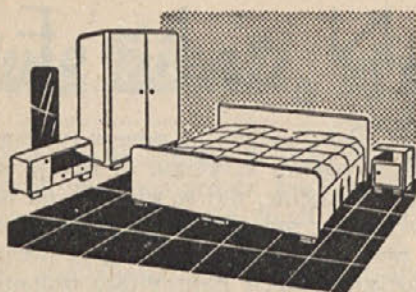
Tako je pri daljnogledih najvažnejše lomljenje, pri teleskopih pa odbijanje svetlobnih žarkov. Od tod imajo prvi tudi ime refraktorji, drugim pa pravimo reflektorji. Največ težav v proizvodnji takih optičnih aparatov povzroča izdelovanje objektivov, ki morajo biti leče ali kovinska zrcala.

Ti instrumenti so bili v času, ko je »Topniški klub« tvegala svoj veliki poskus, vsekakor izredno izpopolnjeni in so dosegli sijajne uspehe. Kje so časi, ko je Galilei opazoval zvezde s svojim bornim daljnogledom, ki je povečal največ sedemkrat.

Po šestnajstem stoletju so optični aparati postali pomembno širši in daljši in z njimi so lahko merili zvezdnati prostor v do tedaj neznanih globinah. Med refraktorji, ki so delovali v tisti dobi, navaja daljnogled na observatoriju v Pulkovi v Rusiji, kate-rega objektiv je meril petnajst palcev (38 centimetrov širine), daljnogled francoskega optika Lereboursa z enakim objektivom, in slednjič daljnogled na observatoriju v Cambridgeu z objektivom, ki ima premer 19 palcev (48 centimetrov).

Med teleskopi so poznali 2 posebno močna in izredno velika. Prvi, ki ga je napravil Herschell, je bil dolg 36 čevljev in je imel 4 in pol čevlja široko zrcalo; dajal je 6000 kratne povečave. Drugi je stal na Irskem, v Bircastlu v Parsonstownskem parku in je bil last lorda Rossala. Dolžina njegove cevi je znašala 48 čevljev, širina njegovega zrcala pa 6 čevljev (1 meter 93 centimetrov); povečal je 6400 krat in morali so sezidati ogromno poslopje, da so lahko namestili potrebne aparate za upravljanje instrumenta, ki je tehtal 28.000 funtov.

Kljub takim ogromnim razsežnostim vidimo, da z doseženimi povečavami niso presegli okrog 6000 kratnega povečanja; 6000-kratna povečava pa približa luno na 36 milj (64 kilometrov) in omogoči, da vidimo le predmete s premerom 60 čevljev, če niso predmeti izredno dolgi.

SCHLAFZIMMER

6 teilig, 3türiger Schrank, 2 Betten,
2 Nachtkästchen, 1 Kommode m. großem
Spiegel, nur S 3600.-

Seit 35 Jahren KÄRNTENS GRÖSSTE PERMANENTE
MÖBEL-AUSSTELLUNG
VON DER BILLIGSTEN BIS ZUR FEINSTEN AUSSTATTUNG
„DAS HAUS DER GUTEN MÖBEL“
STADLER
KLAGENFURT, THEATERGASSE 4

Zustellung frei Haus in ganz Kärnten - Bequeme Teilzahlungen - Verkaufsstelle für SW-Möbel

MODERN WOHNEN

nach Entwürfen von Dipl.-Arch. Klaus Stadler
Beratung unverbindlich
Entwurf bei Durchführung kostenlos

Zala moli...

(Nadaljevanje s 7. strani)

Na odru pa se razvija zgodba. Govorica, ki izpušča k-je, ali jih v gotovih zvezah mehča v č ter r-e goltniško mehča in se ti teoretično zdi za oder nemogoča, je v ustih igralcev tako mehka in božajoča, da zaliva uho kot pesem. Osobe so pristne, kakor da igralci živijo svoje življenje. Ko gledam Serajnika in Serajnico, ki sta preživela že sedem Mirkov in Zal, se mi zde kreacije naših velikih oderskih oblikovalcev knežkega človeka (Serajnica me recimo spomni Polonce Juvanove) poskusi biti to, kar ta dva sta. Tresoglavu, ki mu je to že petin-trideseta predstava, je bilo treba samo malo Abrahamovih kocin in bi ga Shakespea-rejev beneški žid priznal za svojega brata. Gledam jih: Mirka, ravnege kot smreka, začuda čednega v stari noši; fanta, za katerim bi lahko norela dekleta cele doline, Zalo, tiho, skromno, iskreno in naravno ter v avbici, ki so jo vezle sestre, zares zalo, kot mora biti junakinja, potem te v pristno staro nošo napravljen kmete in dostojne z dovolj poudarjeno orientalsko noto zrežirane »divje Turke«, gledam jih in moram priznati: to je še edini primer ljudske umetnosti na tem področju med Slovenci. Pristna gledališka folklor, segajoča v območje resnične umetnosti. To je edino z zemljo zvezano odersko-oblikovalno ljudsko izročilo, ki je še ostalo, odkar so prenehali misteriji in duhovne igre.

V svoj čar me uklepa in z nevzdržno silo priteguje ta preprosta lepota. Slišim staro ljudskega pevca, ki živi v šegavih, pikrih nagajivkah, besednikovih. Uho mi polni srce božajoča melodija stare koroške pesmi, polne prešerne dovtnosti:

Ko sem jest puobeč še ledek biu,
haužvav sem jest dro prou:
repo sem gori na vodr djaui,
svamo pa u hramu sparnou.

Preprosto pa tako naravno izvedene težke odločitve na odru mi stiskajo srce. Ko je na vrsti Mirko, da zapoje na svatbi svojo pesem in se prevzet tega, kar ima povedati, s pobožno svečanostjo dvigne in kakor beroč proklamacijo, z mehkim a odloč-

nim glasom zapoje: Slovenski smo fantje pri Dravci doma, se mi zdi, da se je dvignil na seji Združenih narodov borec za svoje svete pravice. Zbor mu pritegne in srca nas vseh mu pripevajo.

Zvezde goré na nebu. Iz dalje se čuje orientalska melodija, ki jo je večni popotnik Vinko posnel bogveje v svetu. Zala ječi v turškem haremu. Takrat zaplava v zraku njena pesem. Srce obstane za hip, toliko je bolečine in hrepenenja v njej. Potem se Zala zruši na kolena. Globoke zveste oči sijejo: Zala moli, moli za rešitev. Z njeno podobo se v duhu zlije slika kleččih slovenskih romaric na božji poti pri Mariji na Otoku, romaric kakor nekda doma: izmučenih in utrujenih ženic, ožganih obrazov in velikih rut, ki so telesno obnemogle na podnožju visokega oltarja, pa jim drseči molki in pregibajoče se ustnice izdajajo duhovno moč in vztrajnost v zaupljivi goreči molitvi. Podoba, kot da jo je z vso poštenostjo naslikal — Nemec Berg. Takrat se dvigne v srcu vera. Čutim, da se vračam spet v to nedeljivo slov. občestvo, da nas Zala vse povezuje. Vse postaja jasno in vera trdna kot skala. Zdaj vem: tu segajo korenine slovenstva do osrčja zemlje. Tu je slovenski človek ohranil jezik in izročila živa in čista. Tu je v zemljo vsajen kamen, na katerem sedi slovenski svobodnjak, kot je sedel na Gosposvet-skem polju na knežjem kamnu. Z zgodovino in starožitnostmi je ta zemlja povezana s skupnim slovenskim občestvom. Zdaj vem, da je eden takih kamnov tudi Vetrin, ker je bila volja Najvišjega, povežati v narodovo usodo tudi ta najbolj tragični a obenem najpomembnejši dogodek naše zgodovine, ko je slovenska zemlja sprejela vase žlahtni zaklad, s krvjo oblit temeljni kamen novega narodovega doma. Zala moli, moli zase: za Koroško, pa moli tudi za vse nas. In Zalina molitev ni zastonj; v vseh tolikih obnovitvah ni bila nikoli zastonj. To je izročilo zaupanja in vere. Preden bo tujka zmagala, nas bo Zalina molitev rešila.

Končana je igra. Daleč je ostal gostoljubni št. Jakob in njegova ljudska gledališka tradicija. Daleč postavni Mirko in globoke Zaline oči, daleč Rož in v njem

malo deklet s sladkim obrazom, daleč Koroška jezera in Karavanke. V posušenem cvetju je ostal le še rahel vonj, v ušesih pa mi še vedno čisto razločno zvone Davorinove besede, polne skoraj nerazumljivega zaupanja: »Zalka pa še živi!«

Dr. Milan Pavlovčič

Stiskalnice za sadje (Obstpressen), kakor tudi stroje za drobljenje sadja (Obstreiber) v vseh velikostih, pa tudi vse kmetijsko gospodarske stroje vam nudi najceneje firma

JOHAN LOMŠEK

St. Lipš, Tihoja, p. Dobria ves

URADNA OBJAVA**FORMULARJI ZA PRIJAVO VOJNE ŠKODE**

Finančna deželna direkcija, odd. VII. naznanja: Formularji za prijavo odškodninskih zahtevkov v smislu določb zakona o stvarni škodi povzročeni po vojni ali političnem preganjanju (Kriegs- und Verfolgungssachschädengesetz) so sedaj na razpolago v naslednjih trafikah:

- Celovec, tobačna trafika Matia Leitner, 10. Oktoberstrasse 5.
- Celovec, tobačna trafika Josef Weiss, Karfreitstrasse 10.
- Beljak, tobačna trafika dr. Maria Schludermann, Hauptplatz 7.
- Spittal ob Dravi, tobačna trafika Wilhelmine Prugger, Hauptplatz 19.
- Šmohor, tobačna trafika Tobias Schaller, Hauptplatz 14.
- St. Vid ob Glini, tobačna trafika Auguste Schorn, Hauptplatz 13.
- Velikovec, tobačna trafika Georg Vaupetitsch, Hauptplatz 16.
- Wolfsberg, tobačna trafika Herma Bardel, Hoher Platz 36.

Klavirje! pohištvo

Franz Kreuzer's Wwe.

KLAGENFURT, Kardinalplatz 1

Vse proizvode JOKA-WERKE

Volno, perilo, blago za zimske obleke.

Največja izbira

bei

L. MAURER

Klagenfurt, Alter Platz 35

MALI OGLASI

VSAKA BESEDA STANE 1.10 S (IN 10% DAVKA)

Poučarjene besede in take z več kot 15 črkami stanejo 2.20 šil. (in 10% davka). — Naročilo malih oglasov naslovite na upravo „Našega tednika“, kjer mora biti najkasneje do vsakega ponedeljka zvečer. Oglas morete naročiti tudi telefonsko (Celovec št. 43-58)

ZA JESEN PLASČI

Oblatila in pokrivala za dež in motorni sport.
Gumijasti škornji

WINKLER

Klagenfurt, Pernha Igasse 10

Plačila na obroke — Popravila

Gebrauchtwagen mit Garantie ohne Risiko und ohne Provision

bei

Trampitsch & Co.

KLAGENFURT, Priesterhausgasse 6 - Villacherstraße 181

Radio aparati
Šivalni stroji
kolesa

V VELIKI IZBIRI

Radiohaus

KERN

Klagenfurt, Burggasse

Ugodno plačilo na obroke

Gospodinje pozor!

RADLMAYR
POMAGA ŠTEDITI. SEDAJ UGODNO
KUPITE POSTELJNINO, BLAGO ZA
ZAVESE, PREPROGE IN TALNE OBLOGE.

RADLMAYR
V I L L A C H